

Către: Dumitru BUDIANȘCHI
Ministru al Finanțelor

Nr. 49 din 17 iunie 2022

Ref.: Propunerile de politică fiscală și vamală 2023

Stimate Domnule Budianschi,

Vă salutăm din numele Asociației Patronale „Camera de Comerț Americană din Moldova” (în continuare „AmCham Moldova”).

Urmare a solicitării de prezentare a propunerilor de politică fiscală și vamală pentru anul 2023, vă rog să găsiți atașată sinteza propunerilor generată de comunitatea AmCham Moldova. Suplimentar, reiterăm importanța subiectului legat de rescrierea Codului fiscal, cu accent pe armonizarea prevederilor acestuia la Directivele UE. În speță, suntem interesați de ajustarea mecanismului de restituire a TVA instantă, conform modului practicat în Uniunea Europeană. În cazul în care este nevoie de clarificări suplimentare, vă rugăm să stăm la dispoziție pentru detalii, inclusiv în cadrul unei eventuale ședințe. AmCham Moldova își poate asuma angajamentele ce țin de aspectele logistice ale unei astfel de întâlniri, dacă va fi cazul.

Vă rog să o considerați pe Veronica Sirețeanu, coordonatoarea Comitetului Fiscal în calitate de persoană de contact din partea AmCham Moldova (veronicasireteanu@amcham.md) pentru ulterioara interacțiune la acest subiect.

Vă mulțumim pentru colaborare și vă îndemnăm să ne contactați pentru orice informații adiționale.

Cu respect,

Mila Malairău
Director Executiv
A.P. „Camera de Comerț Americană din Moldova”

Propunerile AmCham Moldova pentru elaborarea proiectului de lege privind politica fiscală și vamală
pentru anul 2023

Nr. d/o	Denumirea legii, numărul și conținutul articolelor care se propun spre modificare	Conținutul propunerii (recomandării)	Argumentarea propunerii (recomandării)
Codul fiscal (L1163/1997)			
	Articolul 5 pct.29)	Se propune următoare redacție: <i>Subdiviziune</i> – unitate structurală a întreprinderii, instituției, organizației (filială, reprezentanță, sucursală, secție, magazin, depozit etc.), situată în afara locului ei de reședință de bază, care exercită unele din atribuțiile acesteia, cu excepția dispozitivelor electronice (de tip terminal de plată în numerar, terminal cash-in, aparat de schimb valutar, bancomat, precum și altele ce dispun de un program de aplicație dedicat și identificabil) și locațiunea bunurilor imobile pe un termen de până la 30 de zile.	La moment există multe dispozitive electronice instalate în afara subdiviziunilor entității, care sunt mobile și nu reprezintă un obiect imobil și în care nu se exercită atribuțiile entității. De asemenea, locațiunea încheiată pe termen scurt (până la o lună) încheiată pentru testarea pieței, de exemplu, implică niște eforturi de conformare fiscală substanțiale care, ulterior, trebuie repetate la momentul unor altor contracte similare. De aceea, nu este clară necesitatea înregistrării acestora în calitate de subdiviziune, de unde și propunerea de trecerea a acestor situații la excepții.
		Se propune includerea 2 definiții, după cum urmează: "47) stock option (inciative) plan" - un program inițiat în cadrul unei persoane juridice prin care se acordă angajaților, administratorilor și/sau directorilor acesteia sau ai persoanelor juridice interdependente, dreptul de a achiziționa la un preț preferențial sau de a primi cu titlu gratuit un număr determinat de titluri de participare, definite potrivit pct. X, emise de entitatea	<u>Includerea Programului de fidelizare a angajaților fiind denumit generic "Stock option/inciative plan" (în continuare "SOP") ca un nou concept în legislația fiscală</u> Scopul implementării: Necesitatea de a alinia prevederile fiscale actuale în cadrul aplicării IFRS 2 " <i>Plățile asimilate în acțiuni</i> ", la realitatea economică actuală precum și practica internațională existentă, motivează de a Companiile multinaționale cu sediul în Republica Moldova evită de a implementa programe de fidelizare a angajaților de tip SOP din motivul

	respectivă. Pentru calificarea unui program ca fiind stock option plan, programul respectiv trebuie să cuprindă o perioadă minimă de un an între momentul acordării dreptului și momentul exercitării acestuia (achiziționării titlurilor de participare). 48) titlu de participare - orice acțiune sau altă parte socială într-o societate în nume colectiv, societate în comandită simplă, societate pe acțiuni, societate în comandită pe acțiuni, societate cu răspundere limitată sau într-o altă persoană juridică ori deținerile la un fond de investiții;"	lipsei unui cadru legal care să reglementeze regimul fiscal a acestui tip de fidelizare. În forma actuală a legislației fiscale, în Republica Moldova, entitățile pledează ca angajații să participe la programe de fidelizare inițiate de societate-mamă nerezidentă decât să fie inițiate de către întreprinderile rezidente. Motivul fiind: incertitudinea aplicării mecanismului de impozitare din partea Autorităților fiscale locale în cadrul unui eventual control fapt ce generează riscuri fiscale majore (<i>exemplu confirmat în practica fiscală a României până la implementarea prevederilor aferente SOP</i>). Luând în considerare experiența vastă de implementare a Directivelor Europene în politica fiscală a României, inclusiv aspectele ce reglementează programul de tip SOP, începând cu anul 2016, constatăm că ANAF, nu a abrogat inițiativă legislativă dar a considerat-o funcțională și binevenită în mediul de afaceri majorând indirect impozitele și taxele la bugetul de stat, doar prin eliminarea limitărilor și constrângerilor legislative. Ce presupune de fapt Programa SOP? - Programul poate fi inițiat de orice persoană juridică (totuși din practică se aplică mai mult de contribuabili mari). - Beneficiari ai programului sunt: angajații, administratorii, directorii persoanei juridice sau ai persoanelor juridice interdependente. - Condițiile de îndeplinire fiind: perioada programului care trebuie să cuprindă o perioadă de minim 1 an între
--	--	--

		momentul acordării dreptului și momentul exercitării acestora. - Beneficiarii programului pot primi la momentul exercitării opțiunii titluri de participare, în mod gratuit sau la preț preferențial. Din punct de vedere fiscal, acest tip de venit se cataloghează ca și venit din investiții și nu este tratat ca și un venit de natură salarială. Deci, implicațiile fiscale apar doar în urma obținerii venitului din dividende (6% impozit pe venit) în mărimea titlurilor de participare sau în situația vânzării/ altui mod de înstrăinare a titlurilor de participare de către beneficiar ca un activ de capital. Reglementările fiscale propuse vin să elimine orice interpretare de a aplica abuziv alt mecanism de impozitare, mai ales în momentul de acceptare a ofertei sau în momentul de exercitare, când de facto persistă incertitudinea că angajatul va valorifica beneficiul peste 1 an de zile, nefiind respectat principiul de casă/ de încasare a venitului cu persoana fizică. Astfel, constatăm o necesitate stringentă de a fi completat Codul Fiscal al Republicii Moldova luând ca bază experiența României Propunem noțiunea în textul original <i>“stock option (inciantive) plan”</i> utilizat pe larg la nivel internațional, fiind păstrată esența și să nu distorsioneze înțelegerea mai ales pentru fondatorii străini.
--	--	---

			<i>Perioada Programului- minim 1 an – angajatorii prin promisiunile legale oferite angajaților, dar care pot fi valorificate după o perioadă de minim 1 an de zile, urmăresc de a păstra forța de muncă (în special angajații cheie) pentru o perioadă mai îndelungată, de implicarea mai activă a angajatului și a majora contribuția la dezvoltarea entității.</i> Este necesar să fie definită noțiunea de “titlu de participare”. Codul Fiscal actual nu definește decât acționar și asociat unde se utilizează termenii de “acțiune și asociat”
	Articolul 12	Se propune modificarea noțiunii de „dividend”, după cum urmează: „3) Dividend – venit obținut din repartizarea (distribuirea) profitului net între acționari (asociați) drept consecință a deținerii unei sau mai multor participațiuni (acțiuni, părți sociale) la capitalul social, realizată în condițiile stabilite de lege, actul de constituire (statutul), hotărârea adunării generale a asociaților (acționarilor), decizia asociatului (acționarului) unic și/sau decizia consiliului societății, cu excepția venitului obținut în cazurile lichidării complete a agentului economic.”	Este necesară ajustarea noțiunilor folosite în Codul fiscal la cele prevăzute de Codul civil (art. 245(1), 247(1)(d), 254(19)(c) și (d), 280(1), 281(1)). Totodată, conform alin. (2) articolului 39 al Legii 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată, în cazul adoptării deciziei unanime a asociaților, modul redistribuirii profitului net poate fi altul decât proporțional părților sociale deținute. Aceeași situație se poate atesta în cazul SA când sunt plasate clase diferite de acțiuni.
	Articolul 19	La lit.a), după textul “la art.24 alin.(20)” se introduce textul ” și alin.(26)”	Anterior, prin scrisoarea Nr. 114 din 9 octombrie 2020, AmCham Moldova a abordat subiectul deductibilității cheltuielilor suportate de companie pentru asigurarea combaterii efectelor COVID sau asigurarea conformării regulilor de prevenire a răspândirii COVID, precum și neconsiderarea în calitate de facilități acordate de patron a cheltuielilor date. Unele din problemele abordate au fost soluționate prin PFC2021 sau prin Baza Generalizată a Practicii Fiscale.

			Totuși, sunt unele probleme ce au rămas neacoperite, ceea ce ar putea duce la situații problematice între contribuabili și inspectori fiscali în cadrul activităților de conformare forțată (controale fiscale). În scopul neadmiterii unor astfel de situații, venim cu propunerea de a reglementa expres deductibilitatea cheltuielilor asociate perioadei pandemice și post-pandemice, în speță: cheltuielile ce țin de transportul angajaților, inclusiv regim taxi; cheltuielile ce țin de locațiunea spațiilor de lucru, uzura utilajelor de lucru (inclusiv a celor ce se aflau în unitățile închise obligatoriu prin deciziile comisiilor de specialitate); cheltuielile ce țin de compensarea muncii de la distanță și alte cheltuieli asociate. În această ordine de idei, dispozițiile comisiilor specializate, responsabile de prevenirea și combaterea efectelor pandemiei la nivel național, au prevăzut o serie de norme restrictive în ceea ce ține de activitatea unor entități, în special, comerciale și de alimentație, ce a dus la imposibilitatea de desfășurare a activității pe motive ce nu au depins de agentul economic. Respectiv, arenda spațiilor date (de exemplu, a oficiilor desconcentrate în teritoriu sau localizate pe teritoriul unui centru comercial) sunt cheltuieli necesare și ordinare care ar trebui permise la deducere. Pe de altă parte, tratarea, în calitate de facilități acordate de patron a acestor cheltuieli nu este ceva ce aduce avantaj economic ascuns angajatului (esența logicii de aplicare a impunerii asupra facilităților fiscale / beneficiilor în natură).
		La lit.a), după textul "la art.24 alin.(20)" se introduce textul "și alin.(27)"	În studiul realizat de Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare la comanda UN Women , se punctează că piața muncii din Moldova se caracterizează prin decalaje de gen pronunțate care se reflectă negativ asupra femeilor, în majoritatea cazurilor. Aceste inechități au la bază o serie de cauze care se

		manifestă la o etapă a vieții sau alta. Drept indicatori pentru analiza acestor decalaje pot fi abordate situația prezenței femeilor și a mamelor pe piața muncii, în comparație cu cea a bărbaților și taților, și ponderea femeilor și a bărbaților încadrați în realizarea responsabilităților familiale. În ultimii ani, la nivel național au fost adoptate o serie de prevederi ce au avut drept scop facilitarea accesului părinților la piața muncii. Printre documentele de politici publice ajustate se enumeră (i) Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, prin intermediul căreia, în 2018, a fost modificată formula de oferire a indemnizației pentru creșterea copilului (actualmente sunt două opțiuni disponibile la alegerea părinților) și (ii) Codul Educației, prin care s-a modificat vârsta de încadrare a copiilor la creșe (0-2 ani) și la grădinițe (2-6/7 ani), dar și prin care s-a decis asupra faptului că Guvernul va elabora și aproba Programul de extindere a serviciilor de creșă, până în 2020. În pofida acestor modificări legislative, părinții încă se confruntă cu dificultăți de a beneficia de noile amendamente. Astfel, cu toate că se oferă opțiuni de a selecta perioada pentru concediul de îngrijire a copilului, valoarea totală a indemnizației nefiind influențată de perioada aleasă, nu se observa o creștere în numărul de concedii de până la 2 ani și 2 luni luate de către părinți, care în așa mod ar putea reveni mai rapid pe piața muncii. Prezența unui număr mic de instituții care ar oferi servicii de educație ante-preșcolară care să corespundă cu standardele de sănătate și educare a copiilor, face dificilă selectarea opțiunii ce prevede o perioadă mai mică a concediului. Respectiv, se cere introducerea unor facilități ce ar permite angajatorilor și angajaților să poată să valorifice munca feminină și să contribuie la creșterea economică generală prin implicarea femeilor în ciclul economic general.
--	--	--

		Tichetele de creșă sunt instrumente financiare acordate angajaților ce întrunesc condițiile de beneficiere (copii în vârstă de până la 3 ani) de către angajatori în cadrul pachetului social oferit acestora, în scopul asigurării activității mamei cu copii mici mai timpurie, inclusiv în timpul prevăzut pentru concediul de îngrijire a copilului. Practica internațională arată că în Franța și Regatul Unit, angajatorii pot oferi angajaților lor tichete de îngrijire a copiilor, care pot fi utilizate ca plată pentru îngrijirea copiilor. În Finlanda, dacă un angajator organizează îngrijiri temporare pentru copilul bolnav al unui angajat, prestația pe care o primește angajatul nu este considerată un venit impozabil (perioada maximă de prestație de îngrijire pentru copii fără a fi impozitate este de patru zile pe boală). În Spania¹ de asemenea sunt utilizate Ticket Guarderia – tichete de creșă, emise de companiile ce emit și tichetele de masă. O situație similară este și în România. De fapt, despre practica României o să ne oprim în mod special în cele ce urmează. În conformitate cu Legea 165/2018 a României, tichetele de creșă pot fi oferite angajaților cu copii de până la 2 ani, respectiv, de până la 3 ani (în cazul copilului cu dizabilități), care aleg să revină la serviciu și nu beneficiază de concediu și indemnizație pentru creșterea copilului. Beneficiarului nu i se rețin asigurările sociale, de sănătate și șomaj, iar compania nu plătește contribuțiile patronale. Nu pot beneficia de tichete de creșă asistenții maternali profesioniști sau persoanele la care este găzduit copilul și pentru care s-a instituit măsura plasamentului în regim de urgență. Unitățile emitente desfășoară această activitate numai în baza autorizației de funcționare, acordată de
--	--	--

¹ <https://moneysaverspain.com/nursery-vouchers-spain/>

		Ministerul Finanțelor Publice. Tichetele de creșă pot fi utilizate numai pentru achitarea taxelor la creșa unde este înscris copilul. Nivelul maxim al sumelor acordate sub forma tichetelor de creșă nu poate depăși suma de 450 de lei pentru o lună, pentru fiecare copil aflat la creșă. Valoarea nominală a unui tichet de creșă este de 10 lei sau un multiplu de 10, dar nu mai mare de 100 lei. Este important de menționat că, conform prevederilor aceleiași legi, valoarea tichetelor de creșă se cumulează cu alocația de stat pentru copii. Mecanismul propus pentru Moldova ar presupune unul similar celui existent la moment pentru tichetele de masă, fiind, totodată, descris în modul în care acesta funcționează în România. Astfel, tichetele de creșă ar trebui să fie oferite angajaților cu copii de până la 3 ani, care aleg să revină la serviciu. Nu pot beneficia de tichete de creșă asistenții maternali profesioniști sau persoanele la care este găzduit copilul și pentru care s-a instituit măsura plasamentului în regim de urgență. Tichetele de creșă ar trebui să fie utilizate numai pentru achitarea taxelor la creșa unde este înscris copilul. Este important de menționat că, conform prevederilor aceleiași legi, valoarea tichetelor de creșă se cumulează cu alocația de stat pentru copii. Nivelul maxim al sumelor acordate sub forma tichetelor de creșă nu ar trebui să depășească suma de 2000 de lei pentru o lună, pentru fiecare copil aflat la creșă, dar numai în cazul în care salariul calculat depășește limita a cel puțin 50% din salariul mediu prognozat pe economie. Unitățile emitente ar trebui să desfășoare această activitate numai în baza autorizației de funcționare, acordată de organul abilitat. Indiferent de opțiunea aleasă, nu trebuie neglijat efectul de multiplicare pe care acordarea unor facilități, indiferent de
--	--	--

			opțiunea aleasă, îl va avea asupra veniturilor persoanelor implicate. Or, odată cu permiterea spre deducere a unor sume pentru agenții economici și alți subiecți ai economiei, asta va genera obligația de a emite o confirmare a serviciilor prestate (factură fiscală, bonurile emise de echipamente de casă și de control etc.) ceea ce, implicit, semnifică reflectarea sumei respective în evidența persoanei – prestatoare de serviciu, iar în condițiile Republicii Moldova, când economia tenebră ocupă, conform unor estimări, circa 24,5% din PIB2, înseamnă lărgirea numărul de persoane conformate din punct de vedere fiscal și, respectiv, venituri mai multe la buget. Adică, în buget nu vor ajunge mijloacele financiare permise spre deducere angajatorilor, dar vor ajunge mai multe venituri din contul "albirii" relațiilor economice asociate acestora. Desigur, opțiunea B implică existența unui cadru legal dedicat la care suntem dispuși să contribuim cu expertiză, la necesitate.
		Se propune modificarea normei art.19 lit.d) și anume prin excluderea textului "rotunjită până la următorul procent întreg" și completarea literei, în final, cu următorul text: " În sensul prezentului articol, prin "<i>condiții generale</i>" se înțelege condițiile acceptate de către bănci și organizații de creditare nebankare prin oferirea creditelor persoanelor fizice terțe, indiferent de tipul produsului financiar, suma oferită, riscuri. În cazul în care persoanelor fizice terțe li se acordă credite la o rată mai mică decât cea stabilită de BNM, facilitatea pentru angajați	Luând în considerare, că rata de referință pentru determinarea facilității impozabile este doar una pentru toate tipurile de împrumuturi, înțelegem că respectarea principiilor de "<i>condiții generale</i>" pentru bănci este acordarea angajaților săi a creditelor aplicând rata care se încadrează în intervalul de rate aplicate la credite acordate persoanelor terțe. Este necesar de venit cu o detaliere a noțiunii de "<i>condiții generale</i>" și de modificat sintagma „persoane terțe”, din considerentul că instituțiile bancare și nebankare au diferite tipuri de produse financiare care se oferă în diferite condiții luând în considerare capacitatea de plată a persoanelor, termenele și riscurile de rambursare. Adicional, instituțiile pentru anumite produse financiare

² În baza informației disponibile pe pagina Biroului Național de Statistică, pentru anul 2017

		se determină luând în considerare rata dobânzilor stabilită persoanelor fizice terțe."	poate acorda persoanelor fizice terțe , credite la o rată mai mică stabilită de BNM. Astfel, facilitatea urmează să fie determinată ca diferență între rata stabilită pentru terți și nu rata stabilită de BNM, în caz contrar, angajatul care reprezintă clientul cu grad înalt de credibilitate și cel mai bine controlat din punct de vedere a capacității de plată, este defavorizat în raport cu persoanele fizice terțe. În ceea ce privește rata BNM care se stabilește este necesară de rotunjit până la următorul procent întreg, ceea ce de fapt obligă determinarea facilității virtuale în scopuri fiscale mai puțin adecvat (<i>spre ex: pentru noiembrie 2020, BNM a stabilit rata de 7,14, care rotunjită până la următorul procent întreg -8%. Angajaților se stabilește rata de 7,5%, astfel entitățile urmează să determine suma facilității în mărime de 0,5%..</i>
	Articolul 20	Se propune completarea cu litera z²⁰ cu următorul cuprins: "z²⁰) dobânzile aferente obligațiunilor emise de societățile pe acțiuni, societățile cu răspundere limitată și autoritățile publice locale, precum și aferente valorilor mobiliare de stat;"	Această propunere are menirea să contribuie la dezvoltarea pieței de capital, oferind potențialilor investitori o perspectivă cu caracter permanent a neimpozitării dobânzilor din obligațiuni de diferite categorii, în vederea motivării dezvoltării pieței primare și secundare. De asemenea, odată cu introducerea impozitării valorilor mobiliare de stat, interesul pentru acestea a scăzut dramatic, ceea ce face perspectiva necesității reintroducerii scutirii drept una eminentă.
		Se propune completarea cu litera z²¹ cu următorul cuprins: "z²¹) venitul obținut de o persoană juridică din vânzarea participațiunilor la capitalul social al unei persoane juridice către o altă persoană juridică care face parte din același grup de	Se propune excluderea impozitării venitului obținut în urmă vânzării cotelor de participație între agenții economici care fac parte din același grup (restructurare internă), adică către un agent economic asupra căruia vânzătorul deține controlul, sau către un agent economic care deține controlul asupra vânzătorului, sau între agenți economici asupra

		întreprinderi cu persoana juridică care a vândut participațiunea (restructurare internă)."	cărora deține controlul una și aceeași persoană sau persoane. Vânzările cotelor de participație între agenții economici nu generează careva creștere de capital (profit) pentru beneficiarul final (compania-mamă).
		Se propune completarea cu litera z²² cu următorul cuprins: "z²²) veniturile obținute în forma cadourilor (premiilor în obiecte) primite de către angajați, precum și sumele ce constituie valoarea premiilor în obiecte și sumele recompenselor bănești primite la concursuri și competiții organizate de angajator în care valoarea cumulativă pentru an fiscal nu depășește 10% din scutirea personală stabilită la art.33 alin.(1).;"	Luând în considerare faptul că pentru dezvoltarea businessului devine tot mai actuală promovarea vânzărilor prin diferite acțiuni de stimulare a vânzărilor, inclusiv prin campanii de promovare pe intern, venim cu propunerea efectuării modificărilor de rigoare în legislația locală, prin care să se stabilească că oricare cheltuieli ale angajatorului în cadrul activităților de promovare internă nu reprezintă plăți salariale, remunerații, sau alte recompense din care se calculează și se rețin impozit pe venit, contribuții obligatorii de asigurări sociale și prime individuale de asigurări medicale. Același tratament ar urma să fie aplicat și în cazul unui buget dedicat pentru activitățile de well-being a angajatului. Organizația Mondială a Sănătății (OMS) a luat în considerare problema legată de burnout-ul angajaților, făcând pasul semnificativ de a adăuga burnout-ul la Clasificarea Internațională a Bolilor, acesta fiind definit drept un sindrom conceptualizat ca rezultat al stresului cronic la locul de muncă care nu a fost gestionat cu succes. Se caracterizează prin trei dimensiuni: 1) sentimente de epuizare sau epuizare a energiei; 2) distanță mentală crescută față de locul de muncă sau sentimente de negativism sau cinism legate de locul de muncă; și 3) eficacitate profesională redusă. Burnout-ul se referă în mod specific la fenomene din contextul ocupațional și nu ar trebui aplicat pentru a descrie experiențe din alte domenii ale vieții. Conform sondajelor

			CNBC, între decembrie 2020 și iulie 2021, angajații au raportat o creștere cu 21% a burnout-ului și o creștere cu 17% a simptomelor fizice de stres, cum ar fi tensiunea musculară și oboseala, precum și provocări suplimentare pentru echilibrul dintre viața profesională și viața personală și stresul general la locul de muncă, potrivit unui sondaj realizat de companie de wellness digital meQuilibrium. Pentru a limita un potențial abuz din partea beneficiarilor, propunem limitarea valorii acestor plăți la valoarea anuală de un salariu mediu lunar pe economie, care urmează să fie specificată în hotărârea de guvern, care va descrie, mai în detaliu aspectele ce țin de mecanismele de aplicare a acestor cheltuieli.
		Se propune completarea cu litera z²³ cu următorul cuprins: <i>"z²³) avantajele sub forma dreptului la stock options plan, la momentul acordării și la momentul exercitării acestora";</i>	Luând în considerare că participarea în Programul Stock Option Plan, nu generează automat beneficii care pot fi valorificate de către angajați, din considerentul că aceste programe presupun condiții multiple: de a rămâne angajat, de creșterea valorii acțiunilor pe piață etc, în caz contrar dacă nu se respectă, angajatul în final nu beneficiază de nimic. Astfel, pentru a evita interpretări precum că la acordare dreptului de a participa în program reprezintă avantaj salarial, necesită de a fi menționat că este imposibil doar ca activ de capital la vânzarea instrumentului financiar obținut.
	Articolul 24	Se propune la alineatul (3), după cuvintele "de reprezentanță," se completează cu următorul text: <i>" acțiuni de promovare internă, activități de well-being sau în cadrul unor campanii de publicitate,"</i>	A se vedea argumentele aduse la alineatul 19.
		La alineatul (15) și (15¹), se propune excluderea sintagmei "Plafonul de deductibilitate a acestor cheltuieli constituie mărimea maximă între 0,15%	Calitatea de membru în asociațiile patronale și sindicale este o necesitate a activității de întreprinzător, iar cheltuielile privind taxele de aderare și de membru sunt cheltuieli ordinare și necesare activității de întreprinzător. Prin

		din fondul de retribuire a muncii sau 3 salarii medii prognozate pe economie.”	intermediul acestor organizații sunt reprezentate interesele companiilor în raport cu autoritățile, cu suportul acestora este reglementat și cadrul legislativ, conform cerințelor la zi și practicilor internaționale. Totodată, deducerea limitată a acestora nu este echitabilă în raport cu deducerea nelimitată a taxelor de aderare și de membru la alte organizații și asociații de reprezentare a intereselor business-ului, altele decât patronale și sindicale. Respectiv, stabilirea unor limite încalcă flagrant unul din principiile de bază ale impunerii, prevăzute în Codul fiscal, și anume echitatea fiscală – tratare egală a persoanelor fizice și juridice, care activează în condiții similare, în vederea asigurării unei sarcini fiscale egale. Mai mult ca atât, propunerea data va ajuta la o creștere a reprezentării, în special, a întreprinderilor mici și mijlocii în raport cu autoritățile publice, deoarece limita stabilită raportată la veniturile înregistrate de acestea crea mari dificultăți de a face față unor angajamente patronale veritabile.
		Se propune expunerea alin. (19 ²) în următoarea redacție: (19 ²) Fără a aduce atingere prevederilor alin.(2) – (25) din prezentul articol , se permite deducerea cheltuielilor suportate și determinate de angajator pentru orice plăți efectuate în folosul angajatului, în raport cu care au fost calculate contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii și/sau au fost reținute primele de asigurare obligatorie de asistență medicală și impozitul pe venit din salariu, datorate de angajator și angajat.	Se propune reformularea alin.(19²) fiind propusă o redacție mai simplă. În acest sens, cheltuielile prevăzute la alin.(19²) se vor permite la deducere fără a se limita prin prisma demonstrării că acestea sunt ordinare și necesare. Totodată, alineatul respective nu va limita celelalte deduceri prevăzute la art.24.
		Alin.(20) va avea următorul conținut:	Potrivit art.24 alin.(20) din Codul fiscal, se permite deducerea cheltuielilor anuale suportate de angajator

		”(20) Se permite deducerea cheltuielilor anuale suportate de angajator pentru primele de asigurare facultativă de asistență medicală ale angajatului în mărimea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută, stabilită pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2 la Legea nr.1593- XV din 26 decembrie 2002, pe anul respectiv.”	pentru primele de asigurare facultativă de asistență medicală ale angajatului în mărime de pînă la 50% din prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută, stabilită pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2 la Legea nr.1593-XV din 26 decembrie 2002, pe anul respectiv. Pentru anul 2021, valoarea respectivă constituie 4056 lei, ceea ce înseamnă că, la moment, spre deducere se permite o valoare de 2028 lei. Anterior, comunitatea AmCham a prezentat propunerea dată și a primit suportul Ministerului Finanțelor, fapt pentru care ținem să reiterăm încă o dată competența profesională a Ministerului și capacitatea de a discerne inițiative într-adevăr bune venite din partea businessului și de a le susține, deoarece aceasta a fost votată de Guvern, dar nu a ajuns în textul final al legii. Este de menționat că, în baza informațiilor furnizate de operatorii din piață în domeniul asigurărilor, aprox. 90% din respectiva categorie de asigurare facultativă este valorificată, banii respectivi fiind compensați personalului medical și spitalelor. De fapt, o astfel de valorificare arată că decizia unei persoane asigurare obligatoriu ce are și o poliță de medicală facultativă este în favoarea valorificării, în primul rând, a celei facultative, ceea ce, în mod evident, economisește resursele statului în ceea ce ține de efortul de a face față necesităților medicale ale populației. Toate acestea pe fondul resurselor suplimentare ce vin în buget sub formă de impozite și taxe din salariile angajaților antrenați în gestionarea și promovarea acestora. În corespondența anterioară am menționat și acel fapt că la nivel internațional, nu se impozitează primele achitate de către angajator pentru angajatul lui în valoare de pînă la 1200 EUR/an în Macedonia, 400 EUR/an – în România; 1/6 din venitul brut anual al angajatului – în Cipru și 10% din venitul brut anual al angajatului – în Bulgaria. Astfel, considerăm important ca efortul legat de promovarea
--	--	---	---

			deducerii integrale a valorii poliței medicale facultative, sau, cel puțin, în limita a 100% din prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută, stabilită pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2 la Legea nr.1593- XV din 26 decembrie 2002, pe anul respectiv urmează a fi reluat și promovat în calitate de prioritate, pornind de la situația de win-win ce rezultă din implementarea acestuia.
		Se completează cu un alineat nou cu următorul conținut: "(26) Se permite deducerea cheltuielilor suportate de angajator pentru asigurarea respectării prevederilor ce țin de securitatea și sănătatea în muncă prevăzute de legislația în vigoare, inclusiv în situațiile excepționale, inclusiv cele în sănătate, ce țin de asigurarea conformării la restricțiile impuse de forurile specializate în constatarea stărilor de urgență sau urgență în sănătate, precum și cheltuielile ce țin de asigurarea lucrului de la distanță."	A se vedea argumentele expuse la art.19.
		Se completează cu un alineat nou cu următorul conținut: "(27) Se permite deducerea cheltuielilor legate de tichetele de creșă acordate angajaților pentru compensarea costurilor asociate serviciilor de creșă. Nivelul maxim al sumelor acordate sub forma tichetelor de creșă nu ar trebui să depășească suma de 2000 de lei pentru o lună, pentru fiecare copil aflat la creșă, dar numai în cazul în care salariul calculat depășește limita a cel puțin 50% din salariul mediu prognozat pe economie. Limita maximă de deducere se	A se vedea argumentele expuse la art.19.

		stabilește la 20% din fondul de retribuire a muncii."	
	Articolul 25	Alin.(2) se completează, în final, cu următorul text: "Lista de documente confirmative în ceea ce ține de statutul de "entitate din sectorul financiar", inclusiv dacă aceasta își are sediul în afara țării este stabilită de Ministerul Finanțelor."	Art.25 alin.(2) din Codul fiscal prevede că deducerea cheltuielilor aferente dobânzilor suportate în baza contractului de împrumut de către agenții economici debitori în folosul persoanelor fizice și juridice (cu excepția entităților din sectorul financiar) se acceptă în limita ratei medii ponderate a dobânzii la creditele acordate de sectorul bancar persoanelor juridice pe termen de până la 12 luni și peste 12 luni în secțiunea pe lei moldovenești și pe valută străină. Respectiv, cheltuielile ce vizează entitățile din sectorul financiar se deduc în modul general stabilit, indiferent dacă sunt din țară sau de peste hotare. Apare problema cu lista de documente confirmative în ceea ce ține de statutul de "entitate din sectorul financiar", dacă aceasta își are sediul în afara țării. Ar fi binevenită o trecere în revistă a documentelor confirmative pentru a permite confirmarea acestui statut, în eventualitatea deducerii cheltuielilor aferente tranzacționării cu aceste entități.
	Articolul 26¹	Se propune modificarea alin.(2), prin substituirea textului "6000 de lei" prin "maximă între pragul de semnificație stabilit în baza IFRS sau valoarea de 12000 lei"	Pragul stabilit de 6000 lei este unul ce este stabilit de peste 10 ani în legislația fiscală. Chiar și actualizând valoarea asta la indicele prețului de consum, valoarea dată ar urma să se dubleze cel puțin. În același timp, IFRS prevede stabilirea unor praguri de semnificație, iar pentru asigurarea concordanței dintre normele contabile și fiscale, se cere o formulă legislativă care ar ajuta la atingerea acestui deziderat. Astfel, se propune stabilirea, în calitate de valoare de referință, a unei sume egale cu dubla celei deja existente, pentru subiecții ce utilizează IFRS fiind ajustată după pragul de semnificație sau valoarea dată, în dependență de care valoare este mai mare.

		Se propune completarea alin.(4), în final, cu următorul text: ”, cu excepția entităților care aplică metodele de evidența bazate pe IFRS.”	Pentru entitățile care țin evidența conform IFRS, odată cu aplicarea IFRS 16 din 01.01.2019, Locatarii sunt obligați să recunoască activele și pasivele aferente tuturor contractelor de leasing care depășesc 12 luni, exceptând cazul în care activul are o valoare mică și să recunoască în mod separat în contul de profit și pierdere amortizarea activului care decurge din contractele de leasing, respectiv dobânda aferentă datoriilor care decurg din contractele de leasing.
	Articolul 31	Se propune completarea articolului cu un alineat nou cu următorul text: (1¹) Se permite deducerea cheltuielilor apărute din cesionarea creanțelor, format în cadrul desfășurării activității de întreprinzător, cu excepția cazurilor cesionării către persoane interdependente.	Ținând cont de dificultățile întâmpinate în procesul de recuperare a creanțelor, operațiunile privind cesiunea creanțelor pot fi privite ca mijloc de mobilizare a creanțelor incerte aflat la îndemîna întreprinderilor. Astfel, la nivelul cedentului, o astfel de operațiune determină stingerea creanțelor, contribuie la îmbunătățirea fluxului de numerar prin recuperarea parțială a creanțelor prin prețul cesiunii, la eliminarea costurilor legate de posibilele activități de recuperare, executare silită a debitorilor. În activitatea practică, entitățile se confruntă cu unele probleme privind cesiunea de creanță care nu sînt reglementate la nivel normativ. Mai exact, în situația în care cesionarul preia creanța, asumîndu-și riscul neîncasării acesteia, la un preț inferior valorii nominale a creanțelor de la cedent, apare necesitatea clarificării dacă la entitatea care cedează creanțele se permite deducerea cheltuielilor reflectate ca diferența dintre valoarea nominală a creanțelor și prețul achitat de către entitatea care preia creanțele. La moment, din precauție, majoritatea întreprinderilor aplica prevederile art.31 alin. (1) din CF. Potrivit acestor prevederi, la calcularea impozitului pe venit sînt deductibile doar

			creanțele compromise care corespund condițiilor indicate în art. 5 alin. (32) din CF. Printre cele mai importante plusvalori care oferă cesiunea este: (a) posibilitatea de a restabili chiar și parțial cashflow-ul și a-l repune în lucru pentru a obține profit; (b) eliminarea necesității calculării în continuare de provizioane relevante portofoliului restant; (c) optimizarea cheltuielilor de administrare a portofoliului restant (nu ai nevoie de personal care să se ocupe de rău-platnici); (d) evită riscuri de imagine (Furnizorul oferă servicii și trebuie să aibă imagine pozitivă dar nu cea de recuperator de datorii); (e) îmbunătățește indicatorii financiari. Soluția pe care o propunem este oferirea dreptului întreprinderilor să deducă, în scop fiscal, la valoarea de 100% diferența dintre valoarea activului la data cesionării și prețul obținut din cesionarea activului, această diferență fiind considerată în calitate de cheltuieli ordinare și necesare activității de întreprinzător. Deci dacă Întreprinderea a cesionat o creanță la prețul de 20%, atunci pierderile de 80% pot fi trecute de entitate la cheltuieli ordinare și necesare activității de întreprinzător.
	Articolul 35¹	Se propune introducerea unui alineat nou, în următoarea redacție: Articolul 35¹. Restricții privind aplicarea scutirilor, se propune în următoarea redacție: "Persoanele fizice care, pe parcursul perioadei fiscale, au obținut venituri impozitate conform art.88¹ și cap. 1 titlul X sînt private de dreptul de a folosi scutirile conform art.33, 34 și 35, pentru perioada în care încasează venituri impozitate	La moment chiar dacă persoana activează doar o zi în regimul special, aceasta este privată de dreptul la utilizarea scutirilor personale. În acest context considerăm just ca scutirile personale să fie utilizate proporțional lunilor de activitate în regimul general de impozitare.

		conform regimului special de impozitare cu impozit unic. În cazul dat, scutirile se vor aplica proporțional lunilor de activitate în regimul general de impozitare”.	
		Se propune completarea articolului cu un alineat nou cu următorul conținut: ” (6) Companiilor de asigurări li se permite deducerea provizioanelor formate pentru acoperirea creanțelor specifice domeniului asigurărilor în mărime de pînă la 5% din soldul mediu anual al creanțelor aferente contractelor de asigurare, dacă aceste creanțe sînt datorate de o persoană care nu este afiliată contribuabilului.”	Companiile de asigurări în cadrul activității sale profesionale pe o piața reglementată înregistrează o serie de creanțe specifice, precum: creanțe referitoare la primele neîncasate de la asigurați; creanțe referitoare la primele neîncasate de la intermediari; creanțe referitoare la reasigurări; creanțe referitoare la regresele înaintate; creanțe referitoare la plasamente prin intermediul împrumuturilor acordate. Coroborând prevederile art. 6 (Definiții) Legea privind piața de capital nr. 171 din 11.07.2012 și art. 5 (Modul de ținere a contabilității și de aplicare a standardelor de contabilitate) alin. (4) Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017, societățile de asigurări țin contabilitatea în partidă dublă și întocmesc situații financiare conform IFRS. Astfel, societățile de asigurări aplică, inter alia, Standardul Internațional de Raportare Financiară 9 „Instrumente financiare” (în continuare IFRS 9), respectiv Standardul Internațional de Contabilitate 39 „Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare”, în baza Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 44 din 01.04.2013 privind acceptarea și publicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară. Conform Notei Informative a IFRS 9, deținut de IFRS Foundation^[1], deprecierea activelor financiare se recunoaște de îndată ce un instrument financiar este inițiat sau cumpărat, pierderile de credit anticipate pe 12 luni sunt

^[1] <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/>

		recunoscute în contul de profit și pierdere, respectiv se provizionează. În documentul de analiză „Reserves, Provisions and Liabilities”^[2] dezvoltat în cadrul grupului de lucru al Comisiei Uniunii Europene privind elaborarea directivei privind o bază fiscală consolidată comună a societăților, se menționează că în majoritatea, dacă nu toate statele membre, există reguli care să permită o deducere fiscală pentru provizioanele constituite drept rezultat al creanțelor derivate din comercializarea bunurilor/serviciilor cu plata în rate. Dincolo de acest principiu general, există multe modalități de punerea în aplicare a acestei politici. De exemplu, provizionul poate fi dedus numai dacă au fost inițiate acțiuni legale împotriva debitorului; sau, doar provizioanele constituite pentru creanțe îndoielnice; sau provizioane în limita unui quantum procentual din valoarea totală a creanțelor; sau plafonul de deductibilitate al provizioanelor se calculează drept quantum procentual reieșind din experiența anterioară a contribuabilului sau pe baza mediei din industrie. Conform „Worldwide Tax Summaries 2017/18”^[3], PwC Europa, în țări precum Austria, Germania, Italia, Liechtenstein, Luxembourg, Norvegia, Olanda, Regatul Unit, Slovenia au fost identificate dispoziții ce oferă dreptul companiilor de deducere a provizioanelor pentru deprecierea creanțelor în limita unui quantum procentual din valoarea totală a creanțelor/vânzărilor. Astfel, propunem uniformizarea abordărilor în ceea ce ține de provizioanele din domeniul financiar și optarea fie pentru deducerea provizioanelor în baza modului stabilit instituțiilor
--	--	---

^[2] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/cctbwp6reservesfinal_en.pdf; 2005

^[3] <https://www.pwc.com/gx/en/tax/corporate-tax/worldwide-tax-summaries/pwc-worldwide-tax-summaries-corporate-taxes-2017-18-europe.pdf>

			financiare (în baza IFRS), fie organizațiilor de microfinanțare și/sau persoanelor care practică activitatea de leasing financiar (provizioanelor destinate acoperirii eventualelor pierderi ce țin de nerestituirea împrumuturilor și neachitarea dobânzilor aferente, care se determină conform regulamentelor Comisiei Naționale a Pieței Financiare, iar provizioanelor destinate acoperirii creanțelor ce țin de nerecuperarea ratelor și neachitarea dobânzilor de leasing în mărime de până la 5% din soldul mediu anual al creanțelor aferente contractelor de leasing, dacă aceste creanțe sînt datorate de o persoană care nu este afiliată contribuabilului). Anterior, prin scrisoarea AmCham Nr. 61 din 28 aprilie 2021, comunitatea a atras atenție la existența problemei date pentru piața serviciilor de asigurare.
	Articolul 39	Art.39 alin.(1) lit.a) se completează în final cu textul: „ alte titluri de participare ”	Pentru că lasă loc de interpretare și anume se referă doar la acțiuni, obligațiuni și nu părți-cote. Sintagma “ <i>Alte titluri de proprietate în activitatea de întreprinzător</i> ”
	Articolul 40	Articolul 40 se completează cu un nou alineat cu următorul cuprins: “(8) În cazul tranzacțiilor cu titluri de participare dobândite la preț preferențial sau gratuit, în cadrul sistemului stock options plan, câștigul se determină ca diferență între prețul de vânzare (suma încasată/venitul obținut) a titlurilor de participare și baza valorică a acestor active.”	Este necesar de definit cum se determină creșterea sau pierderea de capital în scopuri fiscale
	Articolul 42	Articolul 40 alin.(1) se completează cu cu lit.j) cu următorul cuprins:	Este necesar de definit care este baza valorică a acestora.

		"j) prețul de achiziție preferențial care include costurile aferente tranzacției în cadrul programului stock option plan. Pentru titlurile de participare dobândite cu titlu gratuit valoarea activelor este considerată egală cu zero."	
	Articolul 44	Alin.(9) se propune in următoare redacție: Veniturile și cheltuielile rezultate din trecerea de la Standardele Naționale de Contabilitate la IFRS sau de la implementarea unui nou standard sau a unor actualizări a standardelor deja intrate în vigoare nu sunt recunoscute în scopuri fiscale.	La prima aplicare a unui nou IFRS pot fi efectuate ajustări în situațiile financiare, care ulterior generează reflectarea veniturilor și cheltuielilor ca urmare a tranziției. Ca exemplu aplicarea IFRS 9 in 2018 si IFRS 16 in 2019.
		Articolul se completează cu un nou alineat cu următorul cuprins: "(11) Nu se recunosc în scopuri fiscale profitul/pierderea din reevaluarea/vânzarea activelor financiare recunoscute prin alte elemente ale rezultatului global în conformitate cu IFRS."	Includerea unui aliniat nou va clarifica în mod expres care este regimul de impozitare pentru profit/pierdere constatată la reevaluare sau la vânzarea activelor financiare.
	Articolul 52	Alin.(1) se completează cu o literă nouă cu următorul conținut: "g) asociația patronală – conform Legii patronatelor nr.976 din 11 mai 2000."	Similar altor organizații listate în acest articol, asupra cărora se aplică facilitățile ce țin de impozitul pe venit corelate cu prevederile art.36 din Codul fiscal, asociația patronală este o organizație necomercială, neguvernamentală, independentă și apolitică, constituită în baza liberei asocieri și egalității în drepturi a patronilor din diverse domenii de activitate. Patronatele se constituie în scopul asistării membrilor acestora în capacitatea lor de patroni prin acordarea de servicii și consultații, protecția drepturilor și reprezentarea intereselor membrilor lor în relațiile cu autoritățile publice, cu sindicatele, precum și cu oricare alte organizații neguvernamentale pe plan național și internațional, în

			conformitate cu prevederile statutelor proprii și ale Legii patronatelor nr.976/2000. Respectiv, prin esența și natura sa, acestea se aliniază perfect în lista organizațiilor necomerciale deja listate în textul Codului fiscal.
	Articolul 69⁷	Se propune expunerea alin.(1) în următoarea redacție: ”(1) Subiecți ai impunerii sînt persoanele fizice rezidente care, fără a constitui o formă organizatorico-juridică pentru desfășurarea activității, obțin venituri din activitățile independente menționate la art.69⁶, cu excepția activităților menționate la art.88, 90 și 901, în sumă ce nu depășește: a) 300000 lei într-o perioadă fiscală, dar nu mai mult de 25000 lei pe lună în cazul acceptării exclusiv a plăților în numerar; b) 600000 lei într-o perioadă fiscală în cazul acceptării plăților inclusiv în numerar; c) 900000 lei într-o perioadă fiscală în cazul acceptării plăților exclusiv cu utilizarea instrumentelor de plată prin conturile bancare și/sau conurile de plăți.”	Modificările propuse la art. 69⁷ și 69¹⁰ au drept scop promovarea plăților fără numerar în rândul persoanelor fizice ce desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul. Astfel, urmare a utilizării metodelor de acceptare a plăților fără numerar, se propune o diferențiere a limitei veniturilor din vânzări permise de a fi realizate în baza acestui regim, în dependență de utilizarea metodelor electronice de plată. Astfel, se propune următoarea diferențiere: • 300 000 lei într-o perioadă fiscală, dar nu mai mult de 25 000 lei pe lună în cazul acceptării exclusiv a plăților numai în numerar; • 600 000 lei într-o perioadă fiscală în cazul acceptării plăților inclusiv în numerar; • 900 000 lei într-o perioadă fiscală în cazul acceptării plăților exclusiv cu utilizarea instrumentelor de plată prin conturile bancare și/sau conurile de plăți. Respectiv, limita pentru utilizarea exclusivă de către antreprenor a instrumentelor de plată prin conturile bancare și/sau conurile de plăți a fost crescută de la 600 000 lei la 900 000 lei, iar pentru utilizarea exclusivă a plăților în numerar a fost scăzută de 2 ori – de la 600 000 lei la 300 000 lei. Această micșorare va accelera trecerea la metodele de plată fără numerar în rândul subiecților impunerii.

	Articolul 69¹⁰	Se propune completarea cu alin. (3) cu următorul cuprins: "(3) Pentru contribuabili care acceptă plățile prin conturile bancare și/sau conurile de plăți, obiectul impunerii se micșorează cu suma cheltuielilor generate de întreținerea acestor conturi bancare/conturi de plăți"	A se vedea argumentarea expusă la art.69 ³
	Articolul 71	Se propune completarea lit.e), în final, cu următorul text: ", cu excepția dividendelor achitate de o persoană juridică rezidentă unei alte persoane juridice nerezidente, dacă persoana juridică rezidentă care primește dividendele deține, la data plății dividendelor, minimum 20% din participațiunile la capitalul social (acțiunile, părțile sociale) al celeilalte persoane juridice, pe o perioadă de 2 ani împliniți până la data plății acestora inclusiv".	Cota minimă pe care trebuie să o dețină persoana juridică în capitalul filialei trebuie să fie de 20%, iar durata neîntreruptă minimă pentru care persoana juridică trebuie să dețină asemenea cotă trebuie să fie de 2 ani. Această normă ar fi în concordanță cu prevederile Directivei 90/435/CEE din 23.07.1990 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:31990L0435&from=FR), modificată prin Directiva 2003/123/CE din 22.12.2003 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003L0123&from=EN), potrivit cărora persoana juridică dintr-un Stat-membru care întrunește condițiile menționate mai sus (având o cotă minimă de 10%) se scutește de impozit pe venit pe dividendele primite de la filiala sa dintr-un alt Stat membru, iar filiala la rândul ei se scutește de obligația de reține impozit pe venit pe dividendele achitate unei asemenea persoane juridice. Pentru mai multe detalii, a se vedea; https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/parent-companies-their-subsidiaries-eu-union_en . Potrivit Directivei 90/435/CEE din 23.07.1990, gruparea societăților din diferite state membre poate fi necesară pentru a crea în Uniunea Europeană condiții similare celor de pe piața internă și pentru a asigura astfel realizarea și buna

		funcționare a pieței comune. Aceste operațiuni nu trebuie împiedicate prin restricții, dezavantaje sau denaturări determinate în special de dispozițiile fiscale ale statelor membre. În consecință, este necesar să fie introduse, pentru asemenea grupuri de societăți din diferite state membre, norme de impozitare neutre din punct de vedere concurențial, pentru a permite întreprinderilor să se adapteze cerințelor pieței comune, să-și mărească productivitatea și să-și consolideze poziția concurențială la nivel internațional. Potrivit Directivei 2003/123/CE din 22.12.2003, „(2) Obiectivul Directivei 90/435/CEE este de a scuti de la reținerea la sursă dividendele și alte forme de repartizare a profitului achitate societăților-mamă de către filiale și de a elimina dubla impozitare a acestor venituri la nivelul societății-mamă. ... (10) Atunci când grupurile corporative sunt organizate în lanțuri de societăți comerciale și profiturile sunt distribuite prin lanțul de filiale către societatea-mamă, dubla impozitare ar trebui eliminată fie prin scutire, fie prin acordarea de credite fiscale. În cazul creditelor fiscale, societatea-mamă ar trebui să aibă posibilitatea de a deduce orice impozit plătit de oricare din filialele din lanț, sub rezerva îndeplinirii condițiilor prevăzute de Directiva 90/435/CEE” Chiar și în lipsa reciprocității din partea altor state, această normă poate avea rost pentru atragerea investițiilor străine în țară. O normă similară se aplică în legislația României. De exemplu, art. 43 al Codului fiscal român (https://www.noulcodfiscal.ro/titlu-2/capitol-5/articol-43.html) stabilește că „o persoană juridică română care plătește dividende către o persoană juridică română are
--	--	--

			obligația să rețină, să declare și să plătească impozitul pe dividende reținut către bugetul de stat, ... prin aplicarea unei cote de impozit de 5% asupra dividendului brut plătit unei persoane juridice române. ... Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul dividendelor plătite de o persoană juridică română unei alte persoane juridice române, dacă persoana juridică română care primește dividendele deține, la data plății dividendelor, minimum 10% din titlurile de participare ale celeilalte persoane juridice, pe o perioadă de un an împlinit până la data plății acestora inclusiv”. Mai mult ca atât, SNC “PĂRȚI AFILIAȚE ȘI CONTRACTE DE SOCIETATE CIVILĂ” prevede că „Influență semnificativă este capacitatea de a influența politicile financiare și operaționale prin participare la capitalul social al entității în mărime de la 20% până la 50% sau în alt mod prevăzut de statut sau contract.” Pornind de la aceasta, se propune fixarea controlului asupra întreprinderii-fiice la pragul minim de 20%.
	Articolul 75	De expus în următoarea redacție: ”Articolul 75. Reguli de impozitare a nerezidenților care desfășoară activitate în Republica Moldova printr-o reprezentanță permanentă (1) Venituri ale nerezidenților care desfășoară activitate printr-o reprezentanță permanentă, obținute în Republica Moldova, se consideră veniturile specificate la art.71 lit.a)-m), r), t) și u). (2) În cazul nerezidenților care au reprezentanță permanentă potrivit art.5 pct.15), aceasta se consideră, în scopuri fiscale, ca agent economic rezident, dar numai în raport cu venitul obținut în Republica Moldova în conformitate cu alin.(1) și cu	Așa cum este specificat la art.75, reprezentanța permanentă (RP) se consideră, în scopuri fiscale, ca agent economic rezident. În același timp, art.75 limitează deducerea cheltuielilor administrative a RP, ceea ce constituie o discriminare a acestora în scopuri de impozitare în raport cu ceilalți agenți economici din RM. Prin limitarea cheltuielilor administrative suportate de nerezident aferente activității RP în redacția actuală a Codului fiscal considerăm că se încalcă: - prevederile art.7 alin.2 al Convenției Model, care prevede că, în cazul în care o întreprindere a unui Stat Contractant desfășoară activitate de întreprinzător în celălalt Stat

	cheltuielile legate nemijlocit de acest venit, confirmate documentar. (3) Evidența nerezidenților care au reprezentanță permanentă, în calitate de contribuabil, se efectuează în conformitate cu capitolul 4 din titlul V. (4) Reprezentanța permanentă a nerezidentului, situată în Republica Moldova, nu are dreptul de a trece la deduceri sumele prezentate de către sediul central al nerezidentului și sucursalele sale sub formă de: a) royalty, onorarii și alte plăți similare pentru utilizarea sau concesiunea proprietății sau a rezultatelor activității sale intelectuale; b) plăți pentru serviciile prestate de acesta; c) dobânzi și alte remunerații pentru împrumuturile acordate de către acesta. (5) Prin derogare de la prevederile prezentului articol, munca conform contractului (acordului) de muncă sau altui contract (acord) cu caracter civil, exercitată de persoanele fizice nerezidente, nu conduce la formarea reprezentanței permanente a acestor persoane fizice.”	Contractant printr-o reprezentanță permanentă situată acolo, în fiecare Stat Contractant acestei reprezentanțe permanente i se vor atribui profiturile care le-ar fi putut realiza, dacă ar fi constituit o întreprindere distinctă și separată, desfășurînd activități identice sau similare în condiții identice sau similare și acționînd complet independent cu întreprinderea, a cărei reprezentanță permanentă este și - prevederile art.24 alin.3 al Convenției Model care prevede că, impozitarea unei reprezentanțe permanente, pe care o întreprindere a unui Stat Contractant o are în celălalt Stat Contractant, nu va fi stabilită în condiții mai puțin favorabile în acel celălalt Stat, decît impozitarea stabilită întreprinderilor acelui celălalt Stat, care desfășoară aceleași activități. Totodată limitarea deducerii cheltuielilor neconfirmate documentar este deja specificată în Codul fiscal pentru agenții economici rezidenți și considerăm inechitabilă menținerea prevederii de nepermitere totala la deducere a cheltuielilor neconfirmate pentru RP. Cu titlu de clarificare cuvântul “nerezident” pentru limitarea deducerilor propunem sa fie substituit cu “sediul central al nerezidentului și sucursalele sale”, adaptat la tratatele internaționale. Suplimentar, se prezintă o informație-sinteză cu extrase din textele convențiilor de evitare a dublei impuneri la care Republica Moldova este parte ce conțin norme ce vizează deducerea veniturilor și cheltuielilor: <table><tr><th>Țara cu care este semnată convenția</th><th>Extras din Convenții aferent deducerii cheltuielilor și atribuirii profiturilor</th></tr><tr><td>REPUBLICA AUSTRIA</td><td>La determinarea profiturilor unei reprezentanțe permanente vor fi</td></tr></table>	Țara cu care este semnată convenția	Extras din Convenții aferent deducerii cheltuielilor și atribuirii profiturilor	REPUBLICA AUSTRIA	La determinarea profiturilor unei reprezentanțe permanente vor fi
Țara cu care este semnată convenția	Extras din Convenții aferent deducerii cheltuielilor și atribuirii profiturilor					
REPUBLICA AUSTRIA	La determinarea profiturilor unei reprezentanțe permanente vor fi					

			REPUBLICA ELENA LUXEMBURG REGATULUI UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD	admise spre deducere cheltuielile efectuate pentru scopurile reprezentanței permanente, inclusiv cheltuielile de conducere și cheltuielile generale de administrare astfel suportate, indiferent de faptul, că s-au efectuat în Statul în care este situată reprezentanța permanentă sau în altă parte. Totuși, o asemenea deducere nu va fi admisă în privința sumelor, dacă există, plătite (altele decât pentru acoperirea cheltuielilor curente) de către reprezentanța permanentă către oficiul central al întreprinderii sau oricărui alte oficii ale sale, sub formă de royalty, onorarii sau alte plăți similare în schimbul utilizării brevetelor de invenții sau altor drepturi, sau sub formă de comisioane pentru serviciile specifice prestate sau pentru conducere, sau, cu excepția unei instituții bancare, sub formă de dobânzi pentru sumele de bani date cu împrumut reprezentanței permanente. În același mod, nu se va ține seama, la determinarea profiturilor unei reprezentanțe permanente, de sumele plătite (altele decât pentru acoperirea cheltuielilor curente) de către reprezentanța permanentă către oficiul central al întreprinderii sau oricărui alte oficii ale sale, sub formă de royalty, onorarii sau alte plăți similare în schimbul utilizării
--	--	--	---	---

				brevetelor de invenții sau altor drepturi, sau sub formă de comisioane pentru servicii specifice prestate sau pentru conducere, sau, cu excepția unei instituții bancare, sub formă de dobânzi pentru sumele de bani date cu împrumut oficiului central al întreprinderii sau oricărui alte oficii ale sale
			REPUBLICA ESTONIA CANADA	La determinarea profiturilor unei reprezentanțe permanente vor fi admise spre deducere acele cheltuieli, care au fost efectuate pentru scopurile reprezentanței permanente, inclusiv cheltuielile de conducere și cheltuielile generale de administrare, indiferent de faptul, că s-au suportat în Statul în care este situată reprezentanța permanentă sau în altă parte. Totuși, asemenea deducere nu va fi admisă în privința sumelor, dacă există, plătite (altele decât pentru acoperirea cheltuielilor curente) de către reprezentanța permanentă oficiului central al întreprinderii sau oricărui alte oficii ale sale, sub formă de royalty, onorarii sau alte plăți similare în schimbul utilizării brevetelor de invenții sau altor drepturi, sau sub formă de comisioane pentru servicii specifice prestate sau pentru conducere, sau, cu excepția unei instituții bancare, sub formă de

			<table><tr><td></td><td>dobânzi pentru sumele de bani date cu împrumut reprezentanței permanente.</td></tr><tr><td>REGATUL BELGIEI REPUBLICA CIPRU CONSILIUL FEDERAL ELVEȚIAN GERMANIA</td><td>La determinarea veniturilor atribuite unei reprezentanțe permanente vor fi admise spre deducere cheltuielile, efectuate pentru scopurile acestei reprezentanțe permanente, inclusiv cheltuielile de conducere și cheltuielile generale de administrare, suportate atât în Statul în care este situată reprezentanța permanentă, cât și în afara lui.</td></tr></table> De asemenea, informații valoroase cu privire la atribuirea veniturilor și cheltuielilor, în scopuri fiscale, pot fi accesate în Raportul OCDE privind atribuirea profiturilor către sediile permanente³ . Respectiv, nu s-au constatat limitarea cheltuielilor administrative, ci doar a serviciilor prestate de nerezident către RP, royalty și dobânzi, care sunt limitate și de Codul fiscal național, ceea ce reprezintă un argument suplimentar în favoarea excluderii restricțiilor existente la zi.		dobânzi pentru sumele de bani date cu împrumut reprezentanței permanente.	REGATUL BELGIEI REPUBLICA CIPRU CONSILIUL FEDERAL ELVEȚIAN GERMANIA	La determinarea veniturilor atribuite unei reprezentanțe permanente vor fi admise spre deducere cheltuielile, efectuate pentru scopurile acestei reprezentanțe permanente, inclusiv cheltuielile de conducere și cheltuielile generale de administrare, suportate atât în Statul în care este situată reprezentanța permanentă, cât și în afara lui.
	dobânzi pentru sumele de bani date cu împrumut reprezentanței permanente.						
REGATUL BELGIEI REPUBLICA CIPRU CONSILIUL FEDERAL ELVEȚIAN GERMANIA	La determinarea veniturilor atribuite unei reprezentanțe permanente vor fi admise spre deducere cheltuielile, efectuate pentru scopurile acestei reprezentanțe permanente, inclusiv cheltuielile de conducere și cheltuielile generale de administrare, suportate atât în Statul în care este situată reprezentanța permanentă, cât și în afara lui.						
	Articolul 79³	Alin.(2 ¹) se propune să aibă următorul conținut: ”În cazul în care, în decursul anului calendaristic, beneficiarul venitului prezintă plătitorului de venit după data achitării venitului obținut din sursele aflate în Republica Moldova certificatul de rezidență fiscală, care confirmă statutul de rezident fiscal pe perioada de gestiune în care a fost efectuată plata venitului, indiferent de data emiterii acestui certificat de rezidență fiscală,	La moment, în cazul în care documentul ce confirmă rezidența a fost prezentat după momentul achitării, Codul fiscal prevede că se aplică prevederile generale (calcularea amenzilor, penalităților etc.). Considerăm această abordare drept una ce ar necesita un studiu suplimentar vizavi de oportunitatea și necesitatea aplicării măsurilor date, având în vedere că dacă se confirmă ulterior rezidența, bugetul public național nu este prejudiciat și nu există impozit pe				

³<https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45689524.pdf>

		acesta este în drept să depună către plătitorul venitului o cerere, în formă liberă, pentru restituirea impozitului pe venit achitat în plus. Restituirea, prin recalcularea impozitului reținut în plus din venitul obținut din sursele aflate în Republica Moldova, se efectuează de către plătitorul venitului la cotele prevăzute de convenție (acord). În scopul restituirii prin recalcularea sumelor impozitului pe venit calculate și achitate la buget, potrivit cotelor prevăzute de prezentul cod, plătitorul venitului urmează să efectueze recalcul prin Darea de seamă fiscală curentă în care a fost primit Certificatul de rezidență fiscală și/sau Dările de seamă fiscale ulterioare în cadrul anului fiscal curent în limita obligațiilor fiscale calculate de către contribuabil până la efectuarea recalculului cu aplicarea impozitului pe venit la cotele prevăzute de convenție (acord).”	venit diminuat. Întrebarea are o valoare similară atât în cazul persoanelor fizice, cât și în cazul persoanelor juridice. În acest context, se propune redacția alăturată.
	Articolul 84	Modificarea termenului de achitare in rate a impozitului pe venit a persoanei ce practica activitatea de intreprinzator, în următorul mod: ”Achitarea sa fie timestrial, până la data de 25 a lunii imediat următoare trimestrului gestionar, in sume egale cu 1/4 din: a) suma calculată drept impozit ce urmează a fi plătit, conform prezentului titlu, pentru anul respectiv; sau b) impozitul ce urma să fie plătit, conform prezentului titlu, pentru anul precedent.”	La determinarea plății a 80% din impozit la data de 25 decembrie, companiile se confruntă problema preciziei în calculul obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venit a persoanei ce practică activitate de întreprinzător. Aceasta influențează semnificativ cash – flow entităților și, anume, le expune la risc semnificativ în raport cu aplicarea sancțiunilor și penalitatilor. Potrivit, art. 261 alin. (6) din Codul Fiscal, neplata sau plata incompletă a impozitului pe venit în rate se sancționează cu amendă în quantum calculat, în modul stabilit la art.228 alin.(3), unei perioade cuprinse între data stabilită pentru plata acestui impozit și data stabilită pentru prezentarea declarației fiscale. Evident, că la data de 25 decembrie contribuabilul nu deține un calcul definitiv al impozitului, deci suportă o sarcină

			excesivă în obligația de a achita 80% din impozit. Modificarea termenelor ar facilita sporirea gradului de conformare binevolă și, nu în ultimul rând, o deschidere către mediul de afaceri, în vederea prevenirii și micșorării riscurilor fiscale.
	Titlul III	Crearea mecanismului de restituire a TVA-ului către nerezidenți în baza unor tratate semnate între state	În practică sunt întâlnite situații în care o companie nerezidentă procură bunuri pe teritoriul Republicii Moldova de la o companie rezidentă. Aceste mărfuri, o perioadă de timp, se află pe teritoriul Republicii Moldova fără ca să treacă procedura de export, din varii motive (e.g. compania nerezidentă nu deține depozit, nu există clienți la moment etc.). Astfel, transferul dreptului de proprietate a mărfurilor se face pe teritoriul Republicii Moldova. Respectiv tranzacția data, prin prisma art.93 pct.3) și pct.10), se consideră ca fiind o livrare impozabilă pe teritoriu, taxată cu cota TVA 20%. În acest context compania rezidentă facturează compania nerezidentă cu TVA moldovenesc. Ulterior compania nerezidentă, scoate aceste mărfuri de pe teritoriul Republicii Moldova prin procedură de export. Pentru realizarea procedurii de export, compania nerezidentă contractează un broker vamal sau încheie o înțelegere cu compania rezidentă (vânzătorul) ca cea din urmă să exporte din numele nerezidentului mărfurile date. Dat fiind faptul că aceste mărfuri au fost exportate, acestea ar trebuie să fie scutite de TVA cu drept de deducere. Respectiv, compania nerezidentă ar avea dreptul să solicite restituirea TVA-ului de 20% achitat companiei rezidente. Însă, la moment înțelegem că cadrul normativ nu ar permite o asemenea restituire. De asemenea, aplicarea TVA-ului asupra mărfurilor care au fost ulterior exportate nu corespunde principiului care stă la baza acestui impozit și anume, taxarea livrărilor pe teritoriul

			de consum. De asemenea, acest aspect influențează nemijlocit la prețul final al mărfurilor autohtone, astfel mărfurile fiind mai puțin competitive pe piața internațională. Ținem să menționăm că această practică este prevăzută și în statele membre ale Uniunii Europene, ca bază normativă servind: - Directiva 2006/112/CE a consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată; - Directiva 86/560/CEE privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – Sisteme de restituire a taxei pe valoarea adăugată persoanelor impozabile care nu sunt stabilite pe teritoriul Comunității; - Directiva 79/1072/CEE privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – Sisteme de restituire a taxei pe valoarea adăugată persoanelor impozabile care nu sunt stabilite pe teritoriul țării. În același timp este important de menționat că restituirea TVA-ului către nerezidenți este o practică ce necesită implicarea autorităților fiscale din alte state, respectiv modalitatea de restituire trebuie să se bazez pe principiul reciprocității care are la bază un tratat semnat între două sau mai multe state.
	Restituirea în mod treptat a sumelor TVA acumulate în cont		Sumele TVA acumulate în cont reprezintă o indisponibilizare a resurselor agenților economici, care creează un cost suplimentar pentru mediul privat. Este de menționat că lipsa dreptului la restituirea TVA (cu excepția livrărilor la art.104 și investiții capitale) în cazul în care suma TVA aferentă procurărilor depășește suma TVA

			aferentă livrărilor contravine principiilor de funcționare a TVA prevăzut în Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată.
	Articolul 95	Se propune optarea pentru una din două opțiuni: Opțiunea A: Propunem anularea articolele care prevăd taxarea inversă în legătură cu livrarea proprietății întreprinderilor declarate în procedură de insolabilitate, sau livrarea producției gajate, sechestrate, proprietății ipotecare.	Opțiunea A: Propunerea dată vine urmare a problemelor întâmpinate în cei câțiva ani de la implementarea acestui mecanism, inspirat din experiența României. Astfel, vă aducem la cunoștință că registrul privind lista întreprinderilor declarate în proces de insolabilitate care urma a fi publicat pe site-ul oficial I.P Agenția Servicii Publice nu funcționează. Astfel, agenții economici care au calitatea de beneficiari/subiecții impozabili și-au asumat toate riscurile fiscale, neavând nici o acoperire legală, atât din partea contribuabililor cu care au relații economice (bazându-se pe confirmarea verbală și factura fiscală emisă) cât și din partea Serviciul Fiscal de Stat care va aplica sancțiuni pecuniare, indiferent că contribuabilii nu au acces la informația necesară. Dacă să luăm prevederile Codului Fiscal a României în vigoare pentru anul 2021, în ceea ce privește aplicarea Taxării inverse, normele se aplică pentru obiectul tranzacție (producție, mărfuri, servicii) și nu țin de statutul persoanei juridice, decât o singură condiție de a fi subiect impozabil cu TVA. În acest mod, beneficiarul în dependență de marfa/serviciile achiziționate aplică sa nu taxarea inversă, fiind mai ușor de monitorizat pentru beneficiar (vezi art.331 din Codul Fiscal România). În plus, de aplicarea prevederilor art. 331 din Codul fiscal sunt responsabili atât furnizorii, cât și beneficiarii. În cazul neaplicării taxării inverse prevăzute de lege, respectiv furnizorul emite factura cu TVA și nu înscrie

		mențiunea „taxare inversă”, iar beneficiarul deduce TVA înscrisă în factură, acesta pierde dreptul de deducere deoarece condițiile de fond privind taxarea inversă nu au fost respectate și factura a fost întocmită în mod eronat. [(punctul 109 alin. (4) din norme)] Îndreptarea erorilor dintr-o factură se poate face potrivit articolului 330 „Corectarea facturilor” din Codul fiscal. Mai mult, vă informăm “Ca urmare a modificărilor aduse Codului fiscal prin OUG nr. 109/2009, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 689/13.10.2009, începând cu 1 ianuarie 2010 nu se mai aplică măsurile de simplificare a TVA pentru bunurile și/sau serviciile livrate ori prestate de/către persoanele pentru care s-a deschis procedura de insolvență” ceea ce semnifică că ANAF a anulat taxarea inversă pentru entitățile aflate în proces de insolvență, motivul fiind că s-a extins evaziunile fiscale. Luând în considerare că România a avut o experiență negativă în ceea ce privește aplicarea Taxării inverse pentru companii insolabile, Serviciul Fiscal de Stat totuși înainte de implementarea efectivă a mecanismului “taxare inversă” urma să se pregătească din punct de vedere tehnic ca să fie și accesibil persoanelor juridice informația despre companiile insolabile. Această informație să fie posibil de extras, procesat/prelucrat/comparat înainte de acceptarea facturii fiscale pentru achizițiile efectuate. Adițional, cu toate că a fost introdus obligativitatea ca furnizorul să indice pe factură “taxare inversă”, totuși nu există sancțiuni de tragere la răspundere pentru ne aplicare. Astfel, entitatea care își onorează cu corectitudine obligațiile fiscale poate fi amendat pentru lipsa de iresponsabilitate a furnizorului.
--	--	--

		Opțiunea B: modificarea alin.(2) lit. g) după cum urmează: "g) livrarea imobilelor și bunurilor (mărfii)/producției cu excepția celor scutite de TVA conform art.103, întreprinderilor declarate în proces de insolabilitate în conformitate cu prevederile Legii insolabilității nr.149/2012."	Opțiunea B: Aceasta redacție aduce claritate pe partea de obiecte impozabile cu TVA la procurarea proprietății de către subiecții impozabili. De exemplu, în redacția veche nu era clar dacă se procură un teren de pământ (care este scutit de TVA prin art 103), de la o întreprindere declarată în proces de insolabilitate trebuie sau nu calculate și achitat TVA la buget, analogic și în cazul beneficiarii de careva servicii de la întreprinderile în proces de insolabilitate sau valori mobiliare de stat sau cote de participații în întreprinderi.
	Articolul 96	Stabilirea unei rate unice T.V.A. pentru toate produsele din sectorul agro-alimentar	Practica aplicării unei cote reduse T.V.A. la produsele alimentare este pe larg răspândită în statele Uniunii Europene, reieșind din faptul că produsele alimentare sunt considerate bunuri alimentare de bază, de o necesitate vitală pentru populație. Astfel, Directiva 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoare adăugată recomandă statelor membre aplicare unei cote T.V.A. reduse pentru o listă de bunuri și servicii, printre care: • Alimentele (inclusiv băuturi, cu excepția băuturilor alcoolice) destinate consumului uman și animal; animalele vii, semințele, plantele și ingredientele utilizate în mod normal în prepararea alimentelor; produsele utilizate în mod normal pentru a completa sau înlocui alimentele; • livrarea de bunuri și prestarea de servicii de tipul celor utilizate în producția agricolă, cu excepția bunurilor de capital, precum utilajele sau clădirile. Cota redusă T.V.A. pentru produsele alimentare variază în dependență de țară și variază între 3%-18%, media pe U.E.

			fiind de 9%. În unele state UE, cota T.V.A. pentru produse alimentare în general nu se aplică (este egală cu 0%). Astfel, conform surselor deschise, către 01.01.2021, majoritatea statelor membre UE, adoptaseră o cotă T.V.A. redusă pentru produsele alimentare: Marea Britanie – 0%; Irlanda – 0%; Malta – 0%; Luxemburg – 3%; Spania – 4%; Italia – 4%; Croația – 5%; Polonia – 5%; Franța – 5,5%; Olanda – 6%; Germania – 7%; România – 9%; Cehia – 10%; Austria – 10%; Finlanda – 10%; Suedia – 12%; Portugalia – 13%; Grecia – 13%. Reieșind din cele expuse mai sus și luând în calcul practica statelor U.E., considerăm necesară stabilirea unei rate T.V.A. unice reduse pentru toate produsele din lanțul alimentar.
	Articolul 99	Propunem excluderea obligativității calculării TVA de la livrările sub cost a producției livrate în contul arendei terenurilor agricole, prin excluderea alin. (6) din art. 99 al Codului fiscal.	În prezent, reglementările fiscale obligă calcularea TVA de la prețul de piață a producției livrate în contul arendei terenurilor agricole. În același timp, prețul de piață a producției livrate nu poate fi mai mic decât costul acesteia (art. 99 alin. (6) al Codului fiscal) – ceea ce duce la costuri suplimentare pentru întreprinderile agricole, în special în anii secetoși, atunci când costul pentru unele produse recoltate poate fi mai mare decât prețul de piață al acestora.
	Articolul 102	Se propune ajustarea redacției art.102 alin.(7) Codul Fiscal, după cum urmează: ”(7) Sumele T.V.A. raportate la costuri sau la cheltuieli pe mărfurile, serviciile procurate se deduc în cazul modificării regimului fiscal pentru livrarea mărfurilor, serviciilor, imobilizărilor corporale și necorporale (inclusiv în curs de	Astfel pentru a evita mai multe interpretări din punct de vedere a noțiunii utilizate de “mijloace fixe” necesită de a fi înlocuit cu termenii care se operează în SNC și IFRS precum “imobilizări corporale”, “imobilizări corporale în curs de execuție” și “imobilizări necorporale”, “imobilizări necorporale în curs de execuție”.

	execuție) în procesul desfășurării activității de întreprinzător din scutit de T.V.A. fără drept de deducere în impozabil sau în cazul schimbării destinației utilizării mărfurilor pentru efectuarea livrărilor impozabile în locul livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere. Se deduc sumele T.V.A. în mărimea atribuită anterior la costuri sau la cheltuieli pentru stocurile de mărfuri rămase, iar pentru imobilizărilor corporale și necorporale (inclusiv în curs de execuție) în mărimea sumei T.V.A. aferente valorii contabile, fără a lua în considerare valoarea reevaluată. [...] Deducerea sumelor T.V.A. în cazul schimbării destinației utilizării mărfurilor se efectuează la momentul utilizării mărfurilor în calitate de materie primă, materiale imobilizărilor corporale și necorporale (inclusiv în curs de execuție) pentru efectuarea livrărilor impozabile în locul livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere.”	În Codul fiscal, nu se definește expres noțiunea de “mijloace fixe” dar se operează cu sintagma de “mijloc fix supus amortizării”. În practică, decizia conducerii referitor la modificarea destinației mijloacele fixe sau imobilizărilor necorporale se ia la etapa când acestea se află în procesul creării sau în curs de execuție. În plus, chiar și pentru mijloacele fixe date în exploatare, modificarea destinației acestora în cele mai multe cazuri necesită careva ajustări atât din punct de vedere documentar cât și din punct de vedere tehnic, respectiv pentru implementare, bunurile se trec în categoria de imobilizări corporale în curs de execuție care până a fi finalizate necesită efort și timp. Respectiv, în redacția actuală, norma nu este aplicabilă (sau lasă loc pentru asemenea interpretare) pentru clădiri și alte bunuri materiale/nemateriale care sunt în etapa de creare/în curs de execuție.
	Se propune completarea alin.(12) după cuvintele ”precum și pentru ”cu următorul text: ”livrările de mărfuri menționate în art. 117¹ alin.(13), ”	Modificarea aceasta va permite automatizarea proceselor de evidenta mărfurilor în situațiile în care sunt utilizate avize de însoțirea și o să micșoreze volumul documentației pe hârtie
	Se propune excluderea alin. (18).	Penalizarea pentru neutilizarea facturilor fiscale electronice trebuie să fie pusă pe seama emitentului și nicidecum lipsirea dreptului spre deducerea TVA a cumpărătorului. În această ordine de idei, în cazul în care un agent economic obligat să emite e-factura a emis factura fiscală simplă, cumpărătorului nu i se permite trecerea în cont a TVA aferent procurării. Aceasta determină cumpărătorul care dorește să beneficieze de dreptul la trecerea în cont a TVA să

			verifice permanent lista actualizată cu persoane obligate să emită e-facturi. Ca rezultat, considerăm că reflectarea facturilor fiscale în anexa la Declarația privind TVA de către cumpărător este suficientă pentru a permite acestuia trecerea în cont a TVA aferent procurărilor.
		Se propune completarea cu un nou alineat, în următoarea redacție: „(19) Prin derogare de la prevederile prezentului articol, subiectul impozabil care deține Certificat de prelungire a termenului de plată, are dreptul la deducerea sumei T.V.A., care urmează a fi achitată, la mărfurile importate, dacă dispune de documentul, eliberat de organul vamal, care confirmă punerea în liberă circulație a acestor mărfuri.”	Conform prevederilor art. 124 alin. (1²) Cod vamal: <u>„Prin derogare de la prevederile alin. (1), importatorii care dețin statutul de agent economic autorizat în conformitate cu art. 195¹ dispun de dreptul la plata drepturilor de import după depunerea (validarea) declarației vamale. Prolungirea termenului de plată nu poate depăși 30 de zile calendaristice de la validarea declarației vamale. În acest caz, depunerea declarației vamale este condiționată de constituirea unei garanții în cuantum deplin al drepturilor de import.”.</u> Art. 102 alin. (1) Cod fiscal prevede: <u>„În cazul achitării T.V.A. la buget, subiecților impozabili, înregistrați în calitate de plătitori ai T.V.A., li se permite deducerea sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată furnizorilor plătitori ai T.V.A., pe valorile materiale, serviciile procurate (inclusiv transmise în cadrul realizării contractului de comision) pentru efectuarea livrărilor impozabile în procesul desfășurării activității de întreprinzător. Se permite deducerea sumei T.V.A. la mărfurile, serviciile importate, procurate de către subiecții impozabili pentru efectuarea livrărilor impozabile în procesul desfășurării activității de întreprinzător numai în cazul achitării T.V.A. la buget pentru mărfurile, serviciile menționate în conformitate cu art. 115.”.</u> În continuare, alin. 10 lit. b) prevede că subiectul impozabil are dreptul la

			deducerea sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe valorile materiale, serviciile procurate dacă dispune de documentul, <u>eliberat de organul vamal, care confirmă achitarea T.V.A. la mărfurile importate.</u> În aceste condiții, agentul economic ce deține certificat de prelungire a termenului de plată este privat de dreptul de deducere a T.V.A. în cadrul operațiunilor de import desfășurate în luna premergătoare celei în care se declară T.V.A., de facto achitând T.V.A. dublu, pe aceeași operațiune de import, în luna de raportare. Riscul de neplată a obligației vamale este asigurat de norma din art. 124 alin. (1²) Cod vamal: „În acest caz, depunerea declarației vamale este condiționată de constituirea unei garanții în cuantum deplin al drepturilor de import.”, precum și de Hotărârea Guvernului nr. 1373 din 20.12.2016 privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prelungire a termenului de plată a drepturilor de import pentru agenții economici cu statut de Agent Economic Autorizat (AEO), pct. 28: „La expirarea termenului de prelungire a drepturilor de import, organele vamale asigură procesarea stingerii obligației vamale (prin compensare) în sistemul informațional vamal, din contul transferurilor, încasărilor (sau a supraplăților), înregistrate în fișele de evidență a fiecărui Agent Economic Autorizat (AEO).”.
		Se completează cu un nou alineat (20) cu următorul conținut: ”(20) În cazul în care e-factura ori factura fiscală în formă electronică pentru livrarea serviciilor și sau mărfurilor este semnată de către cumpărător (beneficiar) până la data de 25 inclusiv a lunii următoare celei în care a avut loc livrarea	Acest aliniat se propune din considerentul că aplicarea semnăturii electronice confirmă exact când factura este recepționată și aprobată de către cumpărător. Totodată foarte des la utilizarea e-facturei în ciclu mare cumpărători nu semnează factura la data eliberării și fizic semnează aceste facturi la data depunerii declarației privind TVA

		documentată prin e-factura ori factura fiscală în forma electronică respectivă, subiectul impozabil are dreptul la deducerea sumei T.V.A., achitată sau care urmează a fi achitată, pe serviciile/mărfurile, menționate utilizate la efectuarea livrărilor impozabile în procesul desfășurării activității de întreprinzător în luna în care a avut loc livrarea acestora.”	
	Articolul 103	Se propune completarea alin.(1) pct. 30), în măsura în care importul echipamentelor la fel să fie scutit de plata T.V.A., inclusiv în cazul companiilor de leasing ce vor opera cu acest utilaj în scopuri operaționale	Atragem atenția, că ponderea costului investitei stă în echipamente și nu în lucrări, aceasta a și impus necesitatea de a interveni cu propunere de modificare a pct. 30) art. 103 Cod fiscal. Totodată, ținând cont de obiectivele de realizat către 2020, în ceea ce privește ponderea energiei regenerabile în consumul total brut de energie, pe de o parte, aprobarea de către Guvern la 04.07.2018 a capacităților pentru energia regenerabilă de minim 168 MW pe diferite tehnologii până în 2020, pe de alta parte, putem să facem următoarea estimare: Total investiții estimate pentru 168 MW – 376 mill euro, dintre care aprox. 75% reprezintă costul echipamentelor care vor fi importate. Adică baza impozabilă va fi de aprox. 282 mill euro sau 56 mill euro TVA supus vămuirii. De exemplu, pentru un proiect de 10 MW Eolian, TVA-ul supus vămuirii pentru turbine eoliene va fi de aprox. 2,3 mill euro. , aprox. 15% din valoarea investiției care trebuie plătiți pentru o afacere din care încasările vor veni în cel puțin 2 ani. Mai mult ca atât, finanțarea și prognoza cash-flow-ului va avea de suferit ținând cont de costurile foarte ridicate în raport cu TVA-ul supus vămuirii.

			Pe de alta parte, așa cum am menționat trebuie de corelat și cu faptul că aceste echipamente se instalează pentru a produce energie electrică. Comercializarea energiei electrice este scutită de TVA ⁴ . Prin urmare, 15% din valoarea investiției neputând fi compensată prin vânzarea bunului produs , or acest cost eventual fiind inclus în tariful către consumatorul final.
		Se propune completarea alin. (1) cu un punct nou în următoarea redacție: „34) Taxele arbitrale în cuantumul onorariilor arbitrilor în cazul arbitrajului organizat în cadrul instituțiilor permanente de arbitraj.”.	În vederea impulsivării dezvoltării căilor alternative de soluționare a litigiilor se propune scutirea de TVA a serviciilor de arbitraj în cuantumul aferent remunerației/plății onorariilor arbitrilor. Conform art. 2, Legea nr. 23 din 22.02.2008 cu privire la arbitraj, arbitrajul este o cale alternativă de soluționare a litigiilor atât de către arbitri numiți pentru fiecare caz aparte (arbitraj ad-hoc), cât și de instituții permanente de arbitraj. Art. 6 alin. (2) specifică că arbitrajul poate fi instituționalizat ca organ permanent pe lângă camere de comerț, burse, uniuni, asociații sau alte organizații, unde funcționează, acestea fiind de profil necomercial. În continuare, conform art. 11 alin. (1) „Poate fi arbitru orice persoană fizică având capacitate deplină de exercițiu care și-a dat consimțământul să arbitreze și care, după părerea părții în cauză, este competentă în a soluționa litigiul.” Prin coroborarea art. 32 alin. (1) și (3) se enumeră o listă neexhaustivă a categoriilor de cheltuieli calificate drept cheltuieli arbitrale, și a faptului că în cazul în care arbitrajul a fost organizat pe lângă o instituție permanentă, cheltuielile arbitrale se stabilesc și se plătesc potrivit regulamentului respectivei instituții.

⁴ Art. 103 pct. 18) Cod fiscal: „energia electrică importată și livrată către operatorul rețelei de transport și de sistem, operatorii rețelelor de distribuție și furnizorii energiei electrice și energia electrică importată de operatorul rețelei de transport și de sistem, de operatorii rețelelor de distribuție și furnizorii energiei electrice, cu excepția serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice”;

			În acest context se disting două categorii majore de cheltuieli: (1) taxa administrativă ce revine instituției de arbitraj; și (2) onorariile/remunerația arbitrilor. Conform art. 88 alin. (5) din Codul Fiscal, veniturile persoanei fizice care nu desfășoară activitate de întreprinzător, obținute din prestarea serviciilor și/sau lucrărilor sânt considerate drept salariu din care se reține impozitul conform cotei prevăzute la art.15 lit. a) din Cod Fiscal. Remarcăm că conform art. 103 alin. (1) pct. 6 serviciile livrate de către persoanele care desfășoară activitate profesională în sectorul Justiției sunt scutite de T.V.A. Strategia de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011–2016⁵, Pilonul V. Rolul justiției în dezvoltarea economică, Punctul 5.1. Consolidarea sistemului de soluționare alternativă a disputelor evidențiază dezideratul promovării mecanismelor alternative de soluționare a litigiilor (prin prisma intereselor economice ale statului) drept modalitate de raționalizare a costurilor administrative (salarii, numărul personalului auxiliar, materialele logistice etc.). Remarcăm că practica europeană pe acest segment nu este uniformă, în Danemarca cheltuielile arbitrale fiind scutite de TVA.⁶ Mai mult ca atât, în cazul în care, pentru arbitrajul ad-hoc nu sunt prevăzute careva restricții, aceasta pune pe picior de inegalitate aceeași procedură, violând, astfel, principiul de echitate fiscală prevăzut în Codul fiscal.
		Alineatul (2) se completează cu lit. b¹): "b¹) Prin derogarea la litera b) mărfurile autohtone anterior exportate cu utilizarea serviciilor poștale și reintroduse în termen de 9 luni de la data	În condițiile de pandemie globală și criză regională de securitate, s-a modificat mult comportamentul consumatorului care a dat preferință comerțului online, a avut loc o limitare a pieței interne și a cererii pentru mărfurile

⁵ Legea nr. 231 din 25.11.2011

⁶ Intertax, 0165-2826, Issue number 8/9, 2016, [http://findresearcher.sdu.dk/portal/en/publications/vat-on-arbitration\(83265721-ec7d-4ff4-992a-9bb1537aacd1\).html](http://findresearcher.sdu.dk/portal/en/publications/vat-on-arbitration(83265721-ec7d-4ff4-992a-9bb1537aacd1).html)

		exportului, în aceeași stare. Dacă la realizarea exportului, suma T.V.A. pentru marfa respectivă a fost restituită, contribuabil este obligat să calculeze și să declare suma T.V.A. pentru luna în care a avut loc reintroducerea mărfii;"	producătorilor locali, precum și au fost puternic afectate lanțurile de aprovizionare în mai multe domenii tradiționale ale economiei noastre orientate spre export. În aceste condiții, companiile locale din mai multe domenii depun efort sporit în promovarea brandurilor proprii pe plan internațional, fidelizarea clienților de peste hotare prin servicii de livrare rapidă, cât și opțiunea de retur, precum este prevăzut de dreptul european a consumatorului. Totuși, legislația internă nu este pe deplin adaptată și tratează cu consecințele de rigoare, returul mărfii ca import, fără o simplificare a procedurilor vamale și aplicarea TVA.
		La art.103 alin.(3) se propune excluderea textului "exceptând mărfurile supuse accizelor"	În contextul situației economiei Republicii Moldova precum și a stării industriei autohtone, o direcție de îmbunătățire este producerea produselor accizabile "la comanda", în regim de perfecționare activă, ce ar atrage investiții adiționale în economia țării și ar spori încasările bugetare. Însă conform legislației în vigoare, toată materia prima necesară producerii mărfurilor supuse accizelor, introduse pe teritoriul Republicii Moldova în regim de perfecționare activă, este supusă impozitării cu accize și TVA cu restituirea acestora în modul stabilit de legislație. Astfel, producătorul autohton imobilizează semnificativ resursele financiare pentru achitarea accizelor și TVA pentru o perioadă de timp cu recuperarea acestora numai după exportul produselor finite (30-90 zile din momentul exportului produselor finite), fapt care face activitatea nerentabilă din cauza costurilor financiare înalte și necesității menținerii unui preț redus competitiv pentru serviciile de producere la comandă.
	Articolul 112	Se propune majorarea plafonului pentru înregistrarea în calitate de platitor al TVA de la 1,2 mln. la 2,0 mln.	Acest plafon nu a fost ajustat de mai mulți ani, iar ținând cont de inflația actuală care înregistrează un trend ascendent, necesar de a fi ajustare aceste valori.

			Spre informare, valoarea indicelui mediu de consum pentru perioada 1 ianuarie 2018 (când a intrat în vigoare noua cotă) și mai 2022 este de 46%, ceea ce aduce valoarea indicată la circa 1,75 mil lei, iar la aplicarea asupra acestei valori a valorii inflației așteptate pentru 2022, ajungem la valoarea de 2,3 mil lei.
	Articolul 113	Se propune completarea cu alin.7 după cum urmează: (7) Serviciul Fiscal de Stat este în drept să anuleze înregistrarea contribuabilului ca plătitor T.V.A., la solicitarea acestuia, în cazul în care într-o oricare perioadă de 12 luni consecutive, a efectuat livrări de mărfuri, servicii în sumă ce nu depășește valoarea plafonului prevăzut la articolul 112 din prezentul Cod, cu excepția livrărilor scutite de T.V.A. fără drept de deducere și a celor care nu constituie obiect impozabil în conformitate cu art.95 alin.(2). :	CF prevede înregistrarea benevola, dar nu și anularea benevola a înregistrării ca platitor TVA. Astfel, în practica regasim o multitudine de contribuabili care deși nu au livrări impozabile sau acestea sunt net inferioare plafonului de înregistrare pe parcursul a mai multor ani de zile, nu pot fi anulați ca platitori TVA., în lipsa unei asemenea prevederi în CF Acest fapt împovărează atât contribuabilul cât și administrarea fiscală, fără vre-un impact fiscal pozitiv.
	Articolul 115	Se propune modificarea alin.(2) după cum urmează: “ b) pentru serviciile importate, cu excepția specificate la art. 102 alin. (1), a căror achitare se face la data de 25 a lunii următoare celei în care a fost importat sau achitat serviciul, în funcție de ce a avut loc mai înainte; ”c) pentru procurările specificate la art.95 alin.(1) lit.e) și/sau lit.f), achitarea T.V.A. se efectuează până la data de 25 a lunii următoare celei în care a avut loc livrarea.”	După modificarea metodei de calcularea și raportarea TVA la importul de servicii, nu are sens achitarea TVA la import de servicii care sunt utilizate în livrări impozabile cu dreptul de deducere. Ca exemplu, companiile care fac export nu au sumele TVA către plată, dar pentru lunile care se face import ei trebuie să achită TVA ce creează dublarea creanțelor către Bugetul de stat pe sumele TVA. Cu modificarea propusă, obligațiunea de achitarea o să rămâne pentru importatori de servicii care nu sunt înregistrați în calitate de plătitori de TVA, și cei care utilizează aceste servicii pentru livrări scutite fără dreptul de deducere. Nu ar fi corect să achizițăm TVA integral aferent livrării la data avansului plătit, care ar putea fi și o sumă simbolică față de valoarea impozabilă a livrării, fără a avea siguranța despre transmiterea dreptului de proprietate asupra bunurilor, în

			special în cazul bunurilor imobile. Tranzacția ar putea fi anulată, sau ar putea surveni o altă circumstanță legală care îngreunează substanțial modul de conformare a contribuabilului la acest capitol. Mai mult decât atât, în redacția actuală se face referință greșită la lit.(e) în loc de lit.(g)
	Articolul 117	Se propune următoarea redacție a ultimei propoziției alin.(1), după cum urmează: "Pentru livrările impozitate conform art.104 lit.a) și pentru livrările de servicii către nerezidenți pentru care locul prestării serviciilor este Republica Moldova, eliberarea facturii fiscale nu este obligatorie."	Art.12 alin.(3) din Legea contabilității și raportării financiare nr.287/2017 prevede că pentru operațiunile, pentru care se întocmesc documente primare cu regim special, care au caracter internațional, drept documente primare pot servi documentele aplicate în practica internațională sau cele prevăzute de contract. În practică, factura fiscală tipizată emisă în adresa nerezidenților, nu este acceptată de aceștia, contribuabilul fiind nevoit să dubleze documentele, adițional la factura fiscală fiind emis Invoice, document recunoscut internațional.
		Se propune completarea alin.(3) cu următorul text: "În scopul documentării transportului de marfă realizat în cadrul comerțului electronic către consumator, entitatea poate utiliza formulare de documente primare, aprobate de conducerea acesteia în baza modului stabilit de art.11 alin.(4) din Legea contabilității și raportării financiare nr.287/2017"	În conformitate cu prevederile art.117 alin.(3) din Codul fiscal, pentru vânzarea cu amănuntul și prestările de servicii în locurile special amenajate și în cadrul comerțului electronic, cu plata în numerar și/sau prin intermediul instrumentelor de plată fără numerar, eliberarea facturii fiscale nu este obligatorie (cu excepția cazurilor când este solicitată de cumpărător, dar nu mai târziu de ultima zi a lunii în care a avut loc livrarea), dacă sunt respectate condițiile alineatului respectiv. Astfel, redacția articolului în cauză stabilește posibilitatea de neemitere a facturii fiscale în cadrul comerțului electronic (fiind excepție de la regula generală), dat fiind faptul că furnizorul nu în toate cazurile cunoaște cumpărătorul în conformitate cu prevederile art.11 alin.(4) din Legea

			contabilității și raportării financiare nr.287/2017, entitatea utilizează formulare tipizate de documente primare aprobate de Ministerul Finanțelor și alte autorități publice sau poate elabora și utiliza formulare de documente primare, aprobate de conducerea acesteia, cu respectarea prevederilor alin. Respectiv, în scopul neadmiterii unor situații problematice de interpretare pe viitor, propunem completarea articolului cu norme ce ar specifica expres că în scopul documentării transportului de marfă realizat în cadrul comerțului electronic către consumator, entitatea poate utiliza formulare de documente primare, aprobate de conducerea acesteia.
	Articolul 117¹	Se propune completarea alin.(13) cu următorul text: ”În cazul utilizării e-facturii, furnizorul eliberează factura fiscală în termen ce nu poate depăși 10 zile calendaristice ale lunii următoare celei în care a avut loc livrarea documentată prin avizele respective.”	Modificarea aceasta va permite automatizarea proceselor de evidenta mărfurilor în situațiile în care sunt utilizate avize de însoțirea și o să micșoreze volumul documentației pe hârtie
		Se propune completarea alineatului (10) de la prezentul articol cu următoarea frază: ”În cazul refacturării cheltuielilor compensate în favoarea persoanelor fizice, emiterea facturii fiscale nu este obligatorie, aceasta fiind emisa doar la solicitarea persoanei fizice.”	Reieșind din faptul că, deseori, persoanele fizice cărora li se refacturează anumite cheltuieli compensate, nu locuiesc la adresa indicată în viza de reședință din actul de identitate, facturile fiscale emise în acest sens și transmise persoanelor fizice cu poșta recomandată se întorc înapoi emitentului ca nefiind recepționate. Mai mult decât atât, persoanele fizice nu au nevoie de aceste facturi fiscale în sensul ținerii evidenței contabile și, luând în considerare faptul ca cheltuielile suportate de către acestea în anumite cazuri sunt recunoscute doar prin documentul ce atestă achitarea acestor cheltuieli (metoda de casă), cum ar fi documentul de plată și/sau ordinul de încasare a numerarului.

	Articolul 117¹	Propunem completarea art.117 ¹ al Codului fiscal prin adăugarea unui aliniat nou (15) cu următorul conținut: „La efectuarea livrărilor de servicii de comunicații electronice, energie electrică, termică, apă, gaz în cazul utilizării e-facturii prin ciclul scurt, furnizorul nu este obligat să imprime factura fiscală pe suport de hârtie, să o semneze olograf și să o transmită Cumpărătorului, dacă contractul nu prevede altfel.”	Propunem sa fie exclusa obligativitatea expedierii pe suport de hirtie a facturii fiscale, pentru anumite servicii, emise prin ciclul scurt, prin intermediul SIA „e-Factura”, în cazul în care Cumparatorul este înregistrat în SIA „e-Factura” și are acces la aceasta factura. Necesitatea prezentării facturii fiscale electronice emise prin SIA „e-Factura” pe suport de hirtie și semnarea olografa a acesteia poate fi stipulată în contract. La necesitate Cumparatorul, de sine statator, va imprima factura fiscală semnată electronic de către Furnizor, cu dreptul de a deduce cheltuielile și TVA.
	Articolul 124	La art.124 alin.(6), se propune excluderea textului “exceptând mărfurile supuse accizelor”.	A se vedea argumentele expuse la Art.103 alin.(3)
		Abrogarea paragrafului doi al alin.(16), art. 124 din Codul Fiscal al Republicii Moldova, conform căruia „nu este scutit de acciz alcoolul etilic nedenaturat utilizat de subiecții impunerii care desfășoară în același timp activitate atât în industria de parfumerie și cosmetică, cât și în domeniul producerii și comercializării produselor alcoolice”.	A se vedea argumentele expuse la Anexa nr.1 la Titlul IV
		Se propune completarea cu un nou alineat, cu următorul cuprins: (9 ¹) Suma accizelor achitată la introducerea pe teritoriul vamal al Republicii Moldova a mărfurilor supuse accizelor în regim vamal de import se restituie în cazul în care mărfurile sunt retrase de pe piață, în modul stabilit de Guvern. Prin retragere de pe piață se înțelege retragerea din circuitul economic al produselor eliberate pentru consum, în vederea casării acestora.	Legislația în vigoare nu prevede rambursarea accizelor pentru mărfurile care fac obiectul accizării, în cazul în care mărfurile sunt retrase din circuitul economic în vederea casării și distrugerii acestora. Exemple de situații obiective, când produsele sunt retrase din circuitul economic și nu pot fi vândute: 1. Ambalaj care devine neconform din cauza unor modificări legislative (de exemplu, schimbarea avertismentelor de sănătate, alte informații de pe pachet);

		2. Produse care devin improprii consumului ori nu mai îndeplinesc condițiile legale de comercializare; 3. Probleme de calitate; 4. Termenul de valabilitate este expirat. Acest tratament este inechitabil pentru toți agenții economici și este în neconcordanță cu practicile internaționale în vigoare. Exemplele din UE și alte țări, în speță a României, Cehiei, Regatului Unit etc. arată că practicile de rambursare a accizelor stimulează economia și impulsionează activitatea agenților economici. Astfel, legislația României, Codul Fiscal, prevede: <i>Art. 400. - Restituiri de accize (2) Pentru băuturile alcoolice și produsele din tutun retrase de pe piață, dacă starea sau vechimea acestora le face improprii consumului ori nu mai îndeplinesc condițiile legale de comercializare, accizele plătite la bugetul de stat pot fi restituite la solicitarea operatorului economic.</i> <i>(4) Pentru produsele accizabile reintroduse în antrepozitul fiscal, accizele plătite pot fi restituite.</i> <i>(5) Cuantumul accizelor restituite nu poate depăși suma efectiv plătită la bugetul de stat.</i> <i>(6) Termenul în care persoana interesată își poate exercita dreptul de a solicita restituirea accizelor este termenul de prescripție a dreptului de a cere restituirea reglementat de Codul de Procedură Fiscală.</i> Respectiv, norma dată se consideră a fi una imperativă pentru asigurarea unei abordări echitabile. Implementarea acesteia, ar necesita și ajustarea cadrului normativ secundar, în speță, Hotărârea de Guvern nr. 1123/28-09-2006 pentru aprobarea Regulamentului privind restituirea accizelor, după cum urmează:
--	--	---

			Completarea HG nr. 1123 cu pct. 3 lit. b¹): Art. 124 alin.9¹ din Codul fiscal: Retragerea de pe piață a mărfurilor de origine străină supuse accizelor, anterior plasate sub regim vamal de import în legătură cu casarea acestora. Completarea HG nr. 1123 la cap. V¹ pct. 20¹ la final cu textul ”, retragerea de pe piață a mărfurilor de origine străină în legătură cu casarea acestora”. Completarea HG nr. 1123 la cap. V¹ cu pct. 20³ cu următorul text: Pentru a beneficia de restituirea accizelor în legătura cu retragerea de pe piață a mărfurilor de origine străină în legătură cu casarea acestora, agenții economici vor prezenta o cerere, la care se anexează următoarele acte ce confirmă dreptul la restituirea accizelor: a) Originalul declarației vamale de import; b) Copia facturii internaționale de expediției (invoice). c) Copiile documentelor de plată și ale extraselor bancare care confirmă achitarea accizelor; d) Procesul verbal de distrugere a mărfurilor de origine străină neconforme retrase de pe piață. Procesul verbal de distrugere a mărfurilor de origine străină neconforme va fi întocmit, cu prezența reprezentantului Serviciului Fiscal care contrasemnează procesul verbal de distrugere. Renumerotarea pct. 20³ din HG nr. 1123 la cap. V¹ în pct. 20⁴.
	Titlul IV Anexa nr.1	Modificarea Anexei nr. 1 la Codul Fiscal, cu excluderea alcoolului etilic denaturat. În consecință, poziția „2207” devine „220710000”, iar denumirea produsului se indică după cum urmează: „alcool etilic nedenaturat cu o concentrație de alcool de 80% vol. sau mai mult”.	În conformitate cu art. 57 din Acordul de asociere RM-UE, Republica Moldova realizează apropierea legislației sale fiscale naționale de actele normative ale UE și de instrumentele internaționale menționate în anexa VI la acord, în conformitate cu dispozițiile din anexa respectivă. Astfel, conform prevederilor anexei VI la acord, dispozițiile Directivei 92/83/CEE a Consiliului din 19 octombrie 1992 privind armonizarea structurilor accizelor la alcool și băuturi

		alcoolice se pun în aplicare în termen de 3 ani de la intrarea în vigoare a prezentului acord, și anume începând cu 1 septembrie 2017. Conform art. 27 alin. (1) din Directiva sus menționată statele membre scutesc de accize produsele care intră sub incidența directive după îndeplinirea condițiilor stabilite de acestea în scopul asigurării aplicării corecte a respectivelor scutiri și al prevenirii oricărei evaziuni, evitări sau abuz: (a) atunci când sunt distribuite sub formă de alcool denaturat complet în conformitate cu cerințele statului membru în care a fost eliberat pentru consum...; (b) atunci când sunt utilizate în cadrul procesului de fabricație a oricărui produs care nu este destinat consumului uman, cu condiția ca alcoolul să fi fost denaturat în conformitate cu cerințele oricărui stat membru, pentru utilizarea respectivă...; (c) atunci când sunt folosite pentru producerea oțetului sub codul NC 2009; (d) atunci când sunt folosite pentru producerea medicamentelor menționate în Directivele 2001/82/CE (1) și 2001/83/CE (2) ale Parlamentului European și ale Consiliului; (e) atunci când sunt folosite pentru producerea aromelor folosite în producția produselor alimentare și a băuturilor nealcoolice cu o tărie alcoolică de sub 1,2 vol.; (f) atunci când sunt folosite direct sau ca și componente ale produselor semifabricate în vederea realizării de produse alimentare, cu condiția ca în fiecare caz conținutul de alcool să nu depășească 8,5 litri de alcool pur pe 100 kg la producția de ciocolată și 5 litri de alcool pur pe 100 kg la producția de alte produse. Exact aceleași prevederi le regăsim și în Codul fiscal al României (ART. 397 - Scutiri pentru alcool etilic și alte produse alcoolice).
--	--	---

			Denaturarea reprezintă operațiunea/procesul prin care alcoolului etilic sau produselor alcoolice li se adaugă substanțele prevăzute prin normele metodologice astfel încât acestea să devină improprii consumului uman; Raționamentul aplicării scutirii de acciz respective în țările UE constă în faptul că alcoolul este utilizat în scopuri industriale reprezentând o materie primă pentru producerea mărfurilor (nesupuse accizelor). Lipsa unei prevederi similare în legislația națională, creează condiții inegale pentru mărfurile autohtone în raport cu cele importate, urmare majorării costului cu suma accizelor achitate la producerea acestora. În asemenea circumstanțe, dezvoltarea producerii locale este substituită de mărfurile la importul cărora nu se aplică accize (de ex: dezinfectante, produse chimice de uz casnic, cosmetice, vopsele și lacuri și alte produse care în procesul de producere folosesc alcool). Este de menționat că accizarea alcoolului denaturat se aplică doar în Republica Moldova la cota prevăzută pentru alcoolul etilic
	Articolul 131	Propunem expunerea lit. k) alin. (5) în următoarea redacție: k) contribuabilului și/sau fondatorului / acționarului acestuia – informația cu caracter personal despre acesta privind obligațiile fiscale și alte plăți la bugetul public național, a căror evidență este ținută de Serviciul Fiscal de Stat;	Actualmente, în interpretarea organelor fiscale, doar contribuabilul poate avea acces la informația despre prezența sau lipsa restanțelor față de buget. În asemenea situație, fondatorul/fondatorii persoanei juridice nu au acces la date despre restanțele agentului economic în care au investit banii, iar în cazul în care sunt neînțelegeri cu administratorul fondatorii nu pot de fapt urmări evoluția lucrurilor în companie, astfel li se încalcă dreptul fundamental la proprietate. Sub alt aspect, conform legii cu privire la notariat, pentru tranzacțiile ce țin vânzarea-cumpărarea de cote, notarul solicită prezentarea de certificate despre lipsa sau prezența

			restanțelor față de buget, iar în cazul în care administratorul refuză (nu poate solicita/prezenta), nu vrea, fondatorul de fapt este limitat prin lipsa acestui certificat de posibilitatea exercitării dreptului său de proprietate.
	Articolul 188	Se propune completarea Codului fiscal cu un articol nou (188²), cu următorul conținut: Art.188² Prezentarea dărilor de seamă fiscale și termenul de plată a obligațiilor fiscale pe perioadă de suspendare a activității agentului economic Pe întreaga perioadă de suspendare a activității agentul economic este scutit de prezentarea dărilor de seamă fiscale, precum și de plata taxelor și impozitelor, cu excepția impozitului pe bunurile imobiliare. Pentru perioada de suspendare a activității agenției economice sînt obligați să prezinte calculul impozitului pe bunurile imobiliare pentru fiecare perioadă fiscală de suspendare a activității și să achite suma integrală a impozitului calculat pentru perioadele de suspendare a activității în termen de 10 zile lucrătoare de la data expirării termenului de suspendare a activității.	Codul fiscal nu conține prevederi aferent obligațiilor fiscale ale agentului economic în/pentru perioada de suspendare a activității agentului economic, acestea fiind reglementate doar prin Legea nr.845/1992. Considerăm oportun și necesar completarea Codului fiscal cu prevederi exprese referitor la modul de raportare fiscală și onorare a obligațiilor fiscale în condițiile de suspendare a activității companiilor.
	Articolul 264	La alin. (2) art. 264 propunem modificarea sintagmei „conține informații ce induc în eroare sau reflectă fapte ce constituie infracțiuni fiscale ori nu a fost prezentată.” cu sintagma „reflectă fapte ce constituie infracțiuni fiscale.”.	În contextul art. 16 alin. (3) și art. 60 alin. (1) lit b) din Codul penal al Republicii Moldova, evaziunea fiscală (stabilită la art. 244 din Codul penal) este clasificată drept infracțiune mai puțin gravă, cu termenul de prescripție de 5 ani. Concomitent, legislația fiscală (art. 264 alin. (1) din Codul fiscal) stabilește un termen de prescripție de 4 ani, însă

			potrivit alin. (2) al art. 264 din Codul fiscal, acest termen poate fi omis, în 3 situații: - darea de seamă fiscală care stabilește obligația fiscală conține informații ce induc în eroare; - darea de seamă fiscală reflectă fapte ce constituie infracțiuni fiscale; - darea de seamă fiscală nu a fost prezentată. Considerăm că termenul de prescripție al încălcării legislației fiscale nu poate fi mai mare decât cel al comiterii infracțiunilor (evaziunea fiscală), în plus omiterea termenului de prescripție în cadrul controalelor fiscale poate fi interpretată ca un abuz al Serviciului fiscal (prin prelungirea nelimitată în timp a perioadei de control). Considerăm necesară ajustarea prevederilor Codului fiscal la normele Codului penal, astfel termenul de prescripție pentru încălcările fiscale să fie de 4 ani cum stabilește art. 264 alin. (1) din Codul fiscal, termenul de control fiind prelungit doar în cazul infracțiunilor.
	Articolul 281¹	Se propune următoarea redacție a textului curent din alin.(1) al articolului, după cum urmează: Opțiunea A: ”(1) Persoanele juridice, persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător sunt obligate să prezinte calculul impozitului pe bunurile imobiliare până la 25 septembrie inclusiv a perioadei fiscale respective pentru bunurile imobiliare dobândite până la data de 31 august, inclusiv. Pentru bunurile imobiliare dobândite după 31 august a perioadei fiscale respective, calculul impozitului pe bunurile imobiliare se	Pentru entitățile de interes public, precum și pentru întreprinderile mari cu un portofoliu mare de bunuri imobile și contracte de locațiune, arendă încheiate cu autoritățile publice și instituțiile finanțate de la bugetele de toate nivelurile, pentru care devin subiecți ai impunerii cu impozit pe bunuri imobiliare, apare riscul de neincludere a tuturor obiectelor impunerii în darea de seamă care se prezintă conform art.281¹ din CF până la data de 25 septembrie a anului în curs pentru bunurile imobiliare dobândite până la

	prezintă la Serviciul Fiscal de Stat nu mai târziu de 25 martie a perioadei fiscale următoare celei de gestiune.” Opțiunea B Se propune ca obligația fiscală privind impozitul pe bunurile imobiliare să fie stabilită conform situației de la 1 ianuarie a perioadei fiscale.	această data. În această ordine de idei, propunem următoarea redacție a alin.(1) art. 281¹ din CF Este de menționat că o asemenea măsură de politică fiscală s-a regăsit în proiectul politicii fiscale și vamale pentru anul 2022 propus consultărilor publice. Astfel conform notei informative ”În vederea eficientizării mecanismului de administrare a impozitului pe bunurile imobiliare/impozitului funciar se propune stabilirea subiecților impunerii cu acestea conform situației din 1 ianuarie a anului de gestiune. Acest fapt, în circumstanțele schimbării în cursul anului de gestiune a titularilor drepturilor de proprietate asupra bunurilor imobile, ar exclude: 1) necesitatea realizării de către serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul primăriilor (SCITL), cit și de către persoanele juridice și fizice înregistrate în calitate de întreprinzător a unor calculele repetate, cu determinarea obligațiilor fiscale aferente acestor impozite proporțional perioadei deținerii dreptului de proprietate în cursul anului; 2) necesitatea înmînării unor avize de plată ajustate sau primare sau prezentării unor dări de seamă ajustate. De remarcat, că o astfel de practică există în țările: Spania, Germania, Franța, Austria, Cehia, Rusia.” În acest sens măsură se integrează perfect în politicile ce au drept scop reducerea presiunii administrative a mediului de afaceri în raport cu autoritățile publice.
--	---	---

	Articolul 277	Se recomandă de a completa art.277 alin. (1) litera c) al Codului fiscal: după cuvintele „Republicii Moldova” să se introducă textul „cu excepția celor care dețin dreptul de acces, în conformitate cu Legea nr.28/2016 privind accesul pe proprietăți și utilizarea partajată a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice”.	La 15.04.2016 a intrat în vigoare Legea nr.28 cu privire la accesul la proprietăți și utilizarea partajată a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice. Ar.9 alin.(3) și art.41 prevăd expres că furnizorul de servicii publice nu poate fi obligat să plătească impozite, taxe, tarife, chirii pentru locațiune spațiilor interne și externe pentru construirea sau instalarea rețelelor. Până în prezent, furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice calculează impozitul pe bunuri imobiliare pentru spațiile / terenurile asupra cărora au drept la acces. Respectiv, pentru asigurarea conformității între prevederile actelor normative în vigoare, se propune specificarea expresă, în legislația fiscală, a respectivei norme.
Anexa VI la Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova			
	Capitolul 8 (Impozitarea) din titlul IV	Extinderea implementării Directivei 2011/64 până în 2030, ceea ce va permite creșteri graduale și echilibrate ale accizelor, va exclude amplificarea comerțului ilegal cu produse din tutun în Moldova și va asigura venituri la bugetul de stat stabile și durabile.	Acordul de Asociere (AA) cu UE prevede punerea în aplicare a Directivei 2011/64 până în 2025, inclusiv pentru atingerea nivelului minim al accizelor de 90 Euro / 1000 țigări. AA cu Moldova este singurul acord UE care include un termen limită. Cele semnate cu Ucraina și Georgia nu includ un termen limită pentru punerea în aplicare a Directivei 2011/64 și a nivelului minim a accizei. Cu toate acestea, Acordul prevede și posibilitate de extindere: „<i>Consiliul de asociere va decide cu privire la un alt calendar de punere în aplicare în cazul în care contextul regional impune acest lucru.</i>” Acciza minimă în Moldova este de cca 48 Euro / 1000 țigări în 2022. Pentru a atinge nivelul minim al UE ar fi necesară creșterea accizei cu o medie de 18 Euro / 1000 țigări / an în 2024-2025. Aceasta ar fi o creștere de patru ori mai mare decât media anilor precedenți și ar putea avea un impact major asupra pieței legale, ceea ce va afecta negativ veniturile la bugetul de stat. Experiența statelor membre UE

			este extrem de relevantă și importantă în contextul creșterii de accize. Țările Baltice, Bulgaria și România au realizat o armonizare foarte rapidă în anii 2009-2010 și au crescut acciza cu 9-10 Euro / 1000 țigarete / an. În consecință, în 2010, comerțul ilegal cu țigarete a atins 54% în Letonia, 47% în Lituania, 40% în Bulgaria și 36% în România, iar pierderile la bugetele de stat ale acestor țări au fost de ordinul miliardelor de euro. În Moldova, comerțul ilegal a înregistrat un nivel de peste 6% la începutul anului 2020 (sursă: Ipsos Illegal Trade Research). În concluzie, considerăm nesustenabilă majorarea accizei până la 90 Euro/1000 țigarete până în 2025 și conform asigurărilor transmise operatorilor pieței de către autoritățile de resort în procesul de negociere a Acordului, solicităm respectuos eliminarea termenului de implementare a acestui prag în cadrul Consiliului de Asociere RM-UE sau extinderea acestuia. Mai multe detalii vizavi de subiectul dat, se prezintă în scrisoarea de poziție remisă anterior spre cunoștință părților interesate.
Codul Vamal			
	Articolul 158	În art. 158 alin. (1) Cod Vamal se sugerează substituirea cifrei „20” cu cifra „80”, iar alin. (3) de exclus. Art.160 alin. (1) Cod Vamal, cuvintele „alin. (3)” se substituie cu „alin. (1)”.	În cazul în care la momentul introducerii în țară mărfurile, nu întrunesc condițiile prevăzute de legislația în vigoare pentru a li se acorda o destinație aprobată de organele vamale ele urmează a se păstra în locuri special autorizate – depozite provizorii, - pînă la plasarea acestora într-un anumit regim vamal sau o altă destinație aprobată de organele vamale. Conform legislației în vigoare, autoritatea vamală este în drept să determine de sine stătător termenul aflării mărfurilor în depozitele provizorii, care poate fi pînă la 20 de

			zile și cu acordul autorității vamale prelungit cu maximum încă 60 zile. Modificarea propusă are drept scop derularea mai eficientă a operațiunilor vamale și pentru a evita multiplele scrisori de prelungire a termenului aflării mărfurilor în depozitare provizorie, cu atât mai mult că pe parcursul depozitării brokerul vamal asigură garantarea drepturilor de import sau de export. Totodată, considerăm că modificarea propusă va contribui și la excluderea cazurilor de depășire a atribuțiilor de serviciu de către colaboratorii vamali la prelungirea termenului de depozitare provizorie. Sub aspect al aquis-ului European, Regulamentul UE 952/2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii, art. 149 stipulează „Mărfurile neunionale depozitate temporar sunt plasate sub un regim vamal sau sunt reexportate în termen de <u>90 de zile</u>.”
	Articolul 160	Se sugerează următoarea redacție a articolului 160, alin. (1): ”(1) Dacă, pînă la expirarea termenului specificat la art.158 alin.(3), declarantul nu a soluționat situația mărfurilor aflate în depozit provizoriu, organul vamal dispune, din oficiu, încheierea depozitării provizorii cu prezentarea către organelor controlului de stat responsabile de aplicarea măsurilor de politică economică informația despre mărfurile al căror depozitare provizorie se încheie din oficiu.”	Redacția în vigoare a art. 160 alin. (1) prevede că în cazul expirării termenului de încheiere a depozitării provizorii, marfa respectivă se consideră abandonată în favoarea statului și se valorifică conform legii. Or, în alte cuvinte agentul economic este sancționat cu o amendă de 100% din valoarea mărfurilor, constituind o sancțiune neajustată la prejudiciul cauzat, ținând cont că se instituie o garanție pentru mărfurile depozitate provizoriu.
	Articolul 164	În alin. (3) se sugerează a exclude sintagma: „și responsabilitatea brokerului vamal” și „... și, în	Deseori onorarea obligației brokerului vamal, privind asigurarea în fața organului vamal a respectării legislației

		funcție de tipul reprezentării, pentru acțiunile persoanei pe care o reprezintă”. acest alineat, având, după modificare următoarea redacție: „Drepturile și obligațiile brokerului vamal prevăzute de lege nu pot fi limitate de contractul încheiat între broker și persoana pe care o reprezintă. Brokerul vamal răspunde în fața organelor vamale pentru acțiunile care îi pot fi puse în culpă .”.	vamale poate fi compromisă prin acțiunile agenților economici (importatori, exportatori, transportatori) din numele cărora, brokerul vamal efectuează operațiunile vamale. Acțiunile susmenționate se pot manifesta prin prezentarea brokerului vamal a documentelor însoțitoare falsificate, a documentelor care conțin date eronate despre valoarea facturată, tipul, cantitatea, originea mărfii și alte date eronate despre mărfurile prezentate spre vămuire și nerespectare a termenilor, obligațiilor și condițiilor pentru derularea regimurilor suspensive. Ca urmare a acestor acțiuni este sancționat brokerul vamal. În practică au fost cazuri când brokerul vamal a fost tras la răspundere pentru contravenții vamale admise ca urmare a prezentării de către titularii operațiunilor vamale a unor documente însoțitoare cu date neautentice sau nerespectarea regimului vamal suspensiv (transformarea sub control vamal, admiterea temporară, perfecționarea pasivă/activă). Ca urmare a celor menționate mai sus, considerăm actuale și necesare modificările propuse mai sus. Astfel, atunci când brokerul vamal va demonstra că declararea neautentică sau altă încălcare a cerințelor legislației vamale a fost admisă din vina persoanei pe care o reprezintă (agentului economic), atunci aceasta din urmă va fi obligat să suporte consecințele negative ale faptei sale, adică să fie supusă sancțiunilor prevăzute de lege.
	Articolul 232	Se recomandă la lit. a) de a exclude pct. 5), cu includerea lit. a¹) cu următorul conținut: „a¹) art.231 pct. 5), sînt sancționate cu amendă de la 10% la 20% din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției sau cu confiscarea	Prin aplicarea sancțiunii contravenționale este imperativ de luat în considerație criteriile generale de individualizare a sancțiunii, care sunt caracterul și gradul prejudiciabil al contravenției. Deci considerăm, că este oportun de a efectua modificări în art. 232 lit. a) Cod Vamal pentru sancțiunea materială prevăzută de art. 231 pct.5 al Codului Vamal al RM,

		lor, iar în cazul în care persoana, în termen de 1 lună, comunică din proprie inițiativă, în scris organului vamal despre comiterea contravenției vamale, aceasta se eliberează de răspundere materială ;	care în prezent stabilește răspundere materială pentru nerespectarea de către titularul regimului vamal suspensiv indiferent de faptul dacă au fost sau nu încasate deja drepturile de import, cu o individualizare a pedepsei în caz de autodenunț în prima lună după expirarea termenului sau încălcarea condițiilor regimului vamal suspensiv. În prezent, organele vamale au recurs la practica când pentru astfel de încălcări aplică sancțiuni materiale brokerilor vamali în baza art.232 lit. a) Cod Vamal ce prevede „amendă de la 40% la 100% din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției”, chiar și în cazul în care încălcările respective n-au avut drept urmare neachitarea plăților sau în cazul în care persistă bunuri ce pot fi preluate de către organul vamal în contul drepturilor de import corespunzătoare, sau pentru cazuri în care brokerii vamali au fost în imposibilitate să controleze circulația acestor mărfuri sau însăși derularea regimului vamal. Așa neconcordanțe între prevederile Codului Vamal nu este admisibilă din punct de vedere ale principiilor generale ale dreptului. Cu atât mai mult că legislația vamală și administrativă a unui șir de state diferențiază răspunderea persoanelor pentru declararea neautentică a mărfurilor în dependență de impactul asupra plăților, facilităților de ordin fiscal.
	Norme multiple	Art. 127² alin. (3); art. 127⁴ alin. (2); art. 127⁶ alin. (2); art. 127⁸ alin. (3); art. 127¹¹ alin. (3); art. 160 alin. (2); art. 162 alin. (1); art. 164² lit. 1) Codului Vamal	Prin normele menționate este prevăzută răspunderea solidară a companiilor de broker vamal în cazul determinării corecte a valorii în vamă a mărfii, autenticitatea documentelor și datelor folosite în scopul declarării și în exercitarea atribuțiilor sale, are ca principală obligație asigurarea, în fața organelor vamale a respectării legislației

			vamale și fiscale pentru operațiunile efectuate în numele agenților economici. De asemenea, brokerul vamal răspunde în mod solidar cu agentul economic, în condițiile prevăzute de Codul Vamal, de obligațiile privind achitarea drepturilor de import sau de export și altor plăți aferente prelungirii termenului de achitare. Considerăm necesară diferențierea responsabilității solidare prin delimitarea răspunderii în dependență de culpa persoanelor implicate în operațiunile vamale, deoarece în multe cazuri brokerul vamal nu deține informație completă despre mărfurile expediate sau nu deține controlul necesar asupra mărfurilor garantate (de ex. acordarea garanției bancare de către brokerul vamal pentru asigurarea regimurilor suspensive ș.a. derularea regimului vamal în termene și condiții stipulate de legislația vamală). Totodată, în majoritatea cazurilor autoritățile vamale în mod abuziv aplică normele menționate pentru încasarea drepturilor de import din contul brokerului vamal, fără întreprinderea măsurilor necesare și complexe de încasare a drepturilor de import sau confiscarea bunurilor din contul agenților economici sau persoanelor direct implicate.
Legea nr. 1380/1997 cu privire la tariful vamal			
	Anexa nr. 2	Notă la Anexa nr. 2 se completează cu punctul 14 cu următorul cuprins: „14. Taxa pentru efectuarea procedurilor vamale la export nu se percepe pentru mărfurile expediate prin intermediul trimerilor poștale	Propunerea respectivă a fost inclusă în proiectul de lege privind politica fiscal-vamală 2020. Astfel se anticipează reducerea elementelor birocratice asociate cu achitarea taxei pentru procedurile vamale la export, astfel contribuind la sporirea competitivității

		internaționale a căror valoare nu depășesc 1 000 EUR.”.	companiilor autohtone, în cadrul dezvoltării comerțului online. Menționăm că excluderea taxei pentru efectuarea procedurilor vamale la export mărfurile expediate prin intermediul trimiterilor poștale internaționale, nu duce la excluderea obligativității agenților economici de a depune declarații vamale.
Legea Nr. 172/2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor			
	poziția tarifară 8701 95 100 (tractoare agricole și forestiere cu roți/șenile cu motor cu puterea de peste 130 kW)	Se solicită diminuarea cuantumului taxei vamale de import la 1%, pentru poziția tarifară 8701 95 100 (tractoare agricole și forestiere cu roți/șenile cu motor cu puterea de peste 130 kW), în special pentru a asigura competitivitatea tractoarelor de randament înalt, de producție SUA.	1. Respectiva inițiativă se pliază cu „Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova 2016-2018”, referindu-ne la următoarele acțiuni: „Garantarea securității alimentare a țării prin dezvoltarea dinamică a sectorului agroindustrial și sporirea competitivității/productivității acestuia, cu accente pe: promovarea producției cu valoare adăugată înaltă, asigurarea pieței interne cu produse autohtone competitive, substituirea produselor agroalimentare din import și creșterea exporturilor, în special de produse finite.”. Pe aceeași notă, „Strategia națională de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2016-2020”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 511 din 25.04.2016, declară <u>industria alimentară și agricultura</u>, drept unul din „[...] sectoarele cele mai promițătoare din punctul de vedere al potențialului de atragere a investițiilor străine directe, de creare a locurilor de muncă și de generare a exporturilor pentru următorii 4-5 ani.”. 2. Prin prisma politicii comerciale a Republicii Moldova, și anume negocierea acordurilor de comerț liber cu principalii parteneri comerciali, remarcăm existența Acordului privind Zona de Comerț Liber din cadrul CSI, Acordul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, Acordul de Liber Schimb Central-European,

			Acord de Comerț Liber între Republica Moldova și Republica Turcia, și mai nou lansarea procesului de negociere a unui acord de liber schimb cu Republica Populară Chineză, de asemenea fiind0 efectuate studii de fezabilitate pentru un acord de liber schimb cu țările EFTA (Islanda, Liechtenstein, Norvegia și Elveția). Această tendință diminuează importanța influxurilor financiare la bugetul de stat generate de perceperea taxelor de import, punându-se accent pe valoarea adăugată a bunurilor nou produse și crearea locurilor de muncă. 3. Conform datelor statistice^[1] oferite de către Serviciul Vamal, pentru poziția tarifară solicitată, corespund următoarele coduri numerice 870190390 și 870130000^[2]. Așadar, în anul 2015, au fost importate 103 tractoare în volum de 152200,320 mii lei, dintre care din țările cu care Republica Moldova nu are un acord de liber schimb - 832,788 mii lei, ce constituie 0,54% (China 2 unități). În anul 2016, au fost importate 141 tractoare în volum de 172927,628 mii lei, dintre care din țările cu care Republica Moldova nu are un acord de liber schimb - 25749,788 mii lei, ce constituie 14,8% (Elveția 22 unități). În anul 2017, au fost importate 201 tractoare în volum de 238183,561 mii lei, dintre care din țările cu care Republica Moldova nu are un acord de liber schimb - 214068,555 mii lei, ce constituie 10,5% (Canada 1 unitate; Elveția 17 unități; China 4 unități).
--	--	--	--

^[1] Anexa 1

^[2] Legea nr. 172 din 25.07.2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor

			Respectiv, concludem că Ministerul Economiei și Infrastructurii ia în calcul eventualele pierderi bugetare, datorate semnării unor acorduri de liber schimb cu țările EFTA, China. Paralel menționăm că Republica Moldova nu beneficiază de un regim de comerț de liber schimb cu Statele Unite ale Americii, producătorilor agricoli autohtoni fiindu-le redus accesul la tehnica agricolă de performanță înaltă. Pe de altă parte, Statele Unite ale Americii oferă produselor originare din Republica Moldova accesul la Sistemul Generalizat de Preferințe, fiind scutite de taxe vamale de import ^[3] .												
	<table><tr><th><i>Denumirea produsului</i></th><th><i>Codul mărfii</i></th></tr><tr><td>Piure de mango</td><td>2007999300</td></tr><tr><td>Piure de banane</td><td>200899990</td></tr><tr><td>Baza de rodie, 50% brix</td><td>210690980</td></tr><tr><td>Suc concentrat de rodie, 65% brix</td><td>200989990</td></tr><tr><td>Suc concentrat de multifruct, 65% brix</td><td>200990490</td></tr></table>	<i>Denumirea produsului</i>	<i>Codul mărfii</i>	Piure de mango	2007999300	Piure de banane	200899990	Baza de rodie, 50% brix	210690980	Suc concentrat de rodie, 65% brix	200989990	Suc concentrat de multifruct, 65% brix	200990490	Se solicită diminuarea cuantumului taxei vamale de import la 1%	Reieșind din cerințele pieței, producătorii autohtoni de sucuri depun toate eforturile pentru a accede pe piețele externe cu o gamă largă de produse, apropiindu-se cât mai mult de expectațiile consumatorilor și partenerilor externi. Din acest motiv producătorii de sucuri utilizează pe larg concentratele exotice importate, <u>taxa vamală de import</u> a căroră este una <u>destul de ridicată (10%-20%)</u>. La nivel global, 65% din producția autohtonă de sucuri este destinată exportului. În cazul exportului sucurilor produse din semifabricate de import (exotice), <u>taxa de import în diferite state variază între 10% și 40%</u>.
<i>Denumirea produsului</i>	<i>Codul mărfii</i>														
Piure de mango	2007999300														
Piure de banane	200899990														
Baza de rodie, 50% brix	210690980														
Suc concentrat de rodie, 65% brix	200989990														
Suc concentrat de multifruct, 65% brix	200990490														

[3] <https://ustr.gov/sites/default/files/Moldova%20GSP%20handout%20March%202014.pdf>

	<table><tr><td>Suc concentrat de ananas, 60% brix</td><td>200949990</td></tr><tr><td>Suc concentrat de lamie</td><td>200939390</td></tr><tr><td>Suc concentrat de portocala, congelat, 65% brix</td><td>200911990</td></tr><tr><td>Suc concentrat de portocala, 65% brix</td><td>200919980</td></tr><tr><td>Suc concentrat de struguri rosu, 65% brix</td><td>2009695100</td></tr><tr><td>Suc concentrat de struguri alb, 65% brix</td><td>2009695100</td></tr><tr><td>Preparate alimentare: compound in assortiment</td><td>210690980</td></tr><tr><td>Pasta de tomate, brix 36-38%</td><td>200290910</td></tr><tr><td>Pasta de tomate, brix 28-30%</td><td>200290310</td></tr></table>	Suc concentrat de ananas, 60% brix	200949990	Suc concentrat de lamie	200939390	Suc concentrat de portocala, congelat, 65% brix	200911990	Suc concentrat de portocala, 65% brix	200919980	Suc concentrat de struguri rosu, 65% brix	2009695100	Suc concentrat de struguri alb, 65% brix	2009695100	Preparate alimentare: compound in assortiment	210690980	Pasta de tomate, brix 36-38%	200290910	Pasta de tomate, brix 28-30%	200290310		Astfel, în cazul sucurilor din concentrate exotice, produse și exportate de către agenții autohtoni, are loc o <u>dublă impozitare</u>, odată la intrare în Moldova și odată la export pe piața de consum. Cumulativ, această <u>dublă impozitare variază între 15% și 45%</u>, în dependență de țara de export. <u>În consecință, această gamă de produse (sucuri) devine necompetitivă pe piața concurențială externă.</u> Pe de altă parte, eliminarea tarifelor de import la sucurile concentrate exotice care nu pot fi produse în Republica Moldova va duce la: ✓ Reducerea costurilor de producere și respectiv, consolidarea poziției concurențiale pe piața internațională; ✓ Creșterea volumului exporturilor de sucuri din această categorie, care va aduce în bugetul statului venituri suplimentare din: - impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător, - impozite pe venit din salariile angajaților antrenați în producere, - defalcări suplimentare în fondurile de asigurare socială și medicală. Astfel, eventualele pierderi ale bugetului statului de pe urma eliminării taxelor vamale prenotate vor fi suplinite din plin cu veniturile adiționale la buget, descrise mai sus.
Suc concentrat de ananas, 60% brix	200949990																				
Suc concentrat de lamie	200939390																				
Suc concentrat de portocala, congelat, 65% brix	200911990																				
Suc concentrat de portocala, 65% brix	200919980																				
Suc concentrat de struguri rosu, 65% brix	2009695100																				
Suc concentrat de struguri alb, 65% brix	2009695100																				
Preparate alimentare: compound in assortiment	210690980																				
Pasta de tomate, brix 36-38%	200290910																				
Pasta de tomate, brix 28-30%	200290310																				
Legea nr. 1569/2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice																					

	Articolul 2	Se sugerează completarea articolului cu următoarea definiție: „Valoarea intrinsecă – valoarea efectivă a mărfurilor introduse sau scoase de pe teritoriul Republicii Moldova, ce nu include costurile de transport, de asigurare și nici costul încărcării, descărcării și transbordării mărfii.”	Propunerea de amendament este înaintată pentru a asigura corelarea cu norma propusă la art. 101, alin. (7) și (7¹), Cod Fiscal.
Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală			
	Articol 6. Statutul de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală	Litera a) alineatului (4) a se propune în următoare redacție: „a) încetării raporturilor de muncă la data 25 a lunii următoare a încetării raporturilor de muncă, dacă primele medicale reținute din salariu sunt sub limita valorii fixe stabilite pentru polița de asigurare pentru anul de gestiune b) contrar prevederilor lit.a), dacă primele medicale reținute din salariu sunt peste limita valorii fixe stabilite pentru polița de asigurare pentru anul de gestiune, statutul de asigurat după încetarea raporturilor de muncă se păstrează până la finele anului de gestiune;”	Eliminarea inechității create de faptul că persoanele fizice care au procurat polița de asigurare medicală în valoare fixă își păstrează statutul de asigurat pe parcursul întregului an calendaristic, în timp în ce persoanele din punctele 2) – 4) din art 23 din legea nr. 1593-XV din 26.12.2002 Cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, pierd acest statut odată cu încetarea încadrării în aceste categorii. Argument suplimentar – stimularea declarării oficiale a salariilor, combaterea salariilor în plic. Spre exemplu, la încetarea raporturilor de muncă angajatul fie este nevoit să facă niște examinări privind starea sănătății pentru a fi prezentat Certificatul la locul nou de muncă, fie are nevoie de reabilitare și tratament după demisie. Deci, în perioada respectivă persoana are calitatea de neasigurat, cu toate că plățile efectuate până la încetarea raporturilor de muncă depășesc cu mult cuantumul fix-4056 lei, ceea ce presupune un venit lunar de minim 3755 lei pentru a acoperi plățile primelor medicale. Persistă deja practica când persoanele fizice la angajare își procură polița de asigurare achitând cuantumul de 4056 lei,

			pentru a nu i se face reținere din salariu primit pentru anul respectiv (Salariu lunar de 10 mii lei, în perioada de un an se economiseste 6744 lei de a nu plătite la CNAM).
Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală			
Articol nou	Se sugerează inserția unui articol nou, cu conținutul: „Primele de asigurări medicale facultative în mărime de pînă la 100% din prima de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută, stabilită pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2 la Legea nr.1593-XV din 26 decembrie 2002, pe anul respectiv.”		Se exclude situația, în care prime de asigurări medicale facultative sunt impozitate cu prime de asigurări obligatorii de asistență medicală. Pentru baza argumentării – vezi informația expusă la art.19 vizavi de acest subiect.
Articolul 3	Se modifică noțiunea de “Alte recompense”, după cum urmează: <i>alte recompense</i> – orice altă sumă decît salariul, plătită de angajator în folosul angajatului său, precum și alte drepturi și venituri plătite persoanelor fizice, cu excepția drepturilor și veniturilor, prevăzute la art.19, 20, 89, 90, 90¹ din Codul fiscal , la care nu se calculează prime de asigurare obligatorie de asistență medicală.		Sunt o serie de norme, care vin drept excepții la art.19, a căror regim în ceea ce ține de primele obligatorii de asistență medicală nu este cert. Se cere clarificarea pe cale normativă a regimului acestora.
Lege nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale			
Anexa 1 1.61. Liber-profioniștii ce practică activitate în sectorul justiției, cu excepția pensionarilor, persoanelor cu	Excluderea normelor speciale de calculare a contribuțiilor pentru liberii profesioniști		Sistemul de asigurare socială și medicală pentru plătitorii de contribuții fixe trebuie să fie identic pentru toți plătitorii de contribuții fixe. Dacă se reformează sistemul, atunci reforma trebuie să vizeze pe toți, dar nu numai profesiile juridice.

	dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de plătitori prevăzute la pct. 1.1–1.6		Dacă se face o modificare, atunci modificarea trebuie să afecteze nu doar pe avocat, dar și pe întreprinzătorul individual, care suportă aceleași riscuri ale unei activități economice sau profesionale. Contribuțiile fixe de asigurare socială și medicală trebuie să fie legate de salariul mediu pe economie. Asigurarea socială: - Nivelul 1 – Obligatoriu / De Bază: asigurarea socială în sumă fixă să se plătească în sumă de 24% (sau alt procent aplicabil tuturor) de la venitul lunar asigurat de 50% de la salariul mediu pe economie. - Nivelul 2 – Opțional: asigurarea socială în sumă fixă să se plătească în sumă de 24% (sau alt procent aplicabil tuturor) de la venitul lunar asigurat de 100% de la salariul mediu pe economie. Prestațiile sociale acordate - Toate tipurile de prestații de asigurări sociale de stat din venitul lunar asigurat de Nivelul 1 sau Nivelul 2.
	Anexa nr.3	pct. (39) va avea următorul cuprins: „(39) cheltuielile suportate de către angajator pentru acordarea tichetelor de masă în mărimea prevăzută la art.4 alin.(1) din Legea nr.166/2017 cu privire la tichetele de masă;”	Această normă se propune pentru excluderea impozitării cu contribuții sociale la utilizarea tichetelor de masă. Norma dată împreună cu limitarea la salariu minim va duce la micșorarea fenomenului achitărilor salariilor în plic. Studiul efectuat la comanda AMCHAM a confirmat fapt că utilizarea tichetelor de masă a favorizat creșterea veniturilor bugetului public național din TVA, reieșind din considerentul că utilizare tichetelor de masă se face numai în cadrul rețelei de comercianți – plătitori de TVA – ca rezultat un leu cheltuit

		cu utilizarea tichetului de masă aduce cel puțin 23 bani din care TVA reprezintă 14,65% și diferența reprezintă taxele și impozite salariale. Estimările declarate de către autorități cu privire la colectările adiționale în bugetul de stat din contul anulării facilităților fiscale pentru tichetele de masă se bazează pe raționamentul, că angajatorii vor continua să ofere tichetele de masă, asumându-și costurile adiacente impozitării, sau vor prefera să majoreze salariile în cuantumul corespunzător valorii tichetelor de masă acordate anterior. În contextul studiilor realizate, s-a constatat cu certitudine că așteptările Guvernului privind majorarea încasărilor la Bugetul asigurărilor sociale de stat sunt nefondate, or impozitarea tichetelor de masa nu va genera creșterea încasărilor la buget. Studiile date totodată au confirmat că anume tichetele de masă a fost primul și unicul instrument pe parcursul anilor 2018-2019 implementat de Stat care a adus la combaterea fenomenului "piețelor centrale" cu utilizarea la scară largă deținătorilor de patente în comerț. În orașe și centre raionale foarte des implementarea tichetelor de masă de către angajator a creat condiția când salariați au început să viziteze rețelele de magazine. Mai mult, în condițiile în care există opțiunea de a beneficia de alocațiile de hrană (alternativa tichetelor de masă) care și în continuare vor fi scutite de taxe atât la angajatori cât și la salariați, indubitabil marea parte a angajatorilor, în special cei mari și medii, care dispun de cantine sau posibilități de a contracta firme de catering, vor prefera să revină sau să beneficieze de această opțiune. Pe când micii angajatori cu siguranță vor renunța la acest beneficiu din simplu motiv, lipsa de buget.
--	--	--

			Mai mult, în contextul pandemiei, tichetele de masă au constituit un suport important pentru persoanele aflate în dificultate financiară în virtutea stagnării activității economice.
		Se completează în final cu un punct nou - (42) cu următorul conținut: "42) drepturile în natură ce țin de asigurarea prevenirii bolilor infecțioase care au stat la introducerea stării de urgențe în sănătatea publică conform legii privind supravegherea de stat a sănătății publice 10/2009, precum și pentru serviciile medicale de testare a angajatului în vederea diagnosticării bolilor infecțioase."	A se vedea argumentele specificate la art.19
			Se exclude impozitarea primelor de asigurări medicale facultative cu contribuții de asigurări sociale. Pentru baza argumentării – vezi informația expusă la art.19 vizavi de acest subiect.
		se completează cu pct. 43 cu următorul conținut: „ 43) Plățile suportate de angajator pentru primele de asigurare facultativă de asistență medicală ale angajatului în mărimea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală calculată în sumă fixă în valoare absolută, stabilită pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2 la Legea nr.1593- XV din 26 decembrie 2002, pe anul respectiv."	Se exclude impozitarea primelor de asigurări medicale facultative cu contribuții de asigurări sociale. Pentru baza argumentării – vezi informația expusă la art.19 vizavi de acest subiect.
Legea 1540/1998 privind plățile pentru poluarea mediului			
	Articolul 11	Se sugerează completarea art. 11, cu un nou alineat în următoarea redacție:	Adoptarea amendamentului propus asigură armonizarea legală în ceea ce privește subiecții art. 11 Legea nr. 1540/1998 la prevederile Legii nr. 209/2016 și HG nr.

		„(7) Subiecții specificați la alin. (1) au dreptul la scutirea integrală a taxei stabilite de prezentul articol pentru mărfurile specificate la alin. (2), dacă subiectul face dovada implementării sistemului răspunderii extinse a producătorului.” „Procedura de oferire a scutirii se aprobă de Guvern.”	561/2020 privind Regulamentul de ambalaje si deșeuri de ambalaje. Concluzionăm că la momentul actual, agenții economici care pun pe piață mărfuri ambalate în i. ambalajul primar din materiale plastice (clasificat la pozițiile tarifare 3923 21 000, 3923 29 și 3923 30); ii. ambalajul primar compozit care conține produse; iii. ambalajul primar din aluminiu sunt subiecți ai impunerii pecuniare, fiind obligați să achite taxa pentru mărfurile care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului, precum și să asigure crearea unor sisteme de gestionare a deșeurilor, care presupune investiții substanțiale, resurse financiare care urmează a fi alocate de către agenții economici.
	Articolul 11	Se propune modificarea bazei impozabile a taxei pentru ambalaje din VOLUM în MASA NETĂ A AMBALAJULUI.	
	Articolul 11	Se solicită analiza oportunității: - excluderii lit. h), alin. 6, art. 11. - excluderii din anexa 8 a codului 3923.	Amendamentul este propus în vederea: - Eliminării abordării discriminatorii și revizuirii mecanismului de aplicare a taxei de ambalaj după principiul „poluatorul plătește” pentru a asigura aplicarea aceleiași grad de responsabilitate financiară în ce privește gestionarea deșeurilor de ambalaj între producător și importator. - Respectării condițiilor acordurilor internaționale (Organizația Mondială a Comerțului, Acord de Asociere cu Uniunea Europeană, tratate bilaterale etc.) de liber schimb între state. Drept rezultat, impactul economic scontat este: - Creștere de 60 ori a valorii actuale a plăților de mediu acumulate la bugetul de stat.

			- Reducerea cheltuielilor statului pentru domeniul protecția mediului.
Codul muncii nr.154/2003			
Articolul 141	Se propune, la alineatul (1), după sintagma "se plătește" se introduce textul "în formă electronică prin intermediul prestatorilor serviciilor de plată", iar, în final, se completează cu următoarea propoziție: "Modul de plată a salariului prin intermediul prestatorilor serviciilor de plată se stabilește de Guvern, în comun cu Banca Națională a Moldovei. Contribuabilul decide asupra modalității de recepționare a salariului în formă electronică, indicând în cererea adresată angajatorului tipul prestatorului serviciilor de plată." la alineatul (2), după cuvântul "salariatului" se introduce textul "cu viza de reședință în localitățile altele decât municipii și orașe", textul "prin instituțiile bancare" se substituie cu textul "în numerar la casieria angajatorului", iar sintagma "instituțiile bancare sau" se exclude din a doua propoziție.	Modificările date se propun pentru a schimba paradigma predefinită a achitării salariului în numerar și doar la cerere – utilizând unele metode de plată electronică. Respectiv, se propune ca plățile sub formă de salariu să fie achitate doar electronic prin intermediul prestatorilor serviciilor de plată (bănci și alți prestatori servicii de plată non-bancari), modul fiind ales la cererea angajatului în modul stabilit de comun acord de Guvern și Banca Națională a Moldovei. Totodată, în cazul salariaților cu viza de reședință în localitățile altele decât municipii și orașe, aceștia vor putea opta pentru plata în numerar sau prin intermediul oficiilor poștale a salariilor. Aceste măsuri vor ținti una din problemele principale ale economiei bazate pe numerar și anume sursa numerarului.	
Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr.845/1992			
Articolul 6	Se propune să se completeze în final cu două alineate cu următorul cuprins: "să achite persoanelor fizice plăți în numerar aferente veniturilor specificate la art.90¹ din Codul fiscal în mărime ce nu depășește 10 000 de lei pentru fiecare tranzacție, dar nu mai mult de 100 000 de lei anual;	Modificările propuse aici vin să completeze acele modificări ce au fost propuse la Codul muncii pe partea relațiilor de muncă, aici ținându-se și alte surse de numerar existente și anume plățile îndreptate în favoarea persoanelor fizice, altele decât salariile și plățile asimilate acestora. Pentru o delimitare clară a spectrului de reglementare a legii, se face trimitere expresă la prevederile art.90¹ și a art.90 alin.(3) din Codul fiscal.	

		să achite persoanelor fizice plăți în numerar aferente veniturilor specificate la art.90 alin.(3) din Codul fiscal în mărime ce nu depășește 10 000 de lei pentru fiecare tranzacție, dar nu mai mult de 100 000 de lei anual."	Respectiv, agenții economici, pot achita în favoarea persoanelor fizice plăți în numerar aferente veniturilor specificate la art.90 ¹ din Codul fiscal în mărime ce nu depășește 10 000 de lei pentru fiecare tranzacție, dar nu mai mult de 100 000 de lei anual. Totodată, în cazul în care acestea vor ține de veniturile persoanelor fizice specificate la art.90 alin.(3) din Codul fiscal, cuantumul maxim al plăților în numerar va constitui 10 000 de lei pentru fiecare tranzacție, dar nu mai mult de 100 000 de lei anual. Aplicarea acestor soluții va aduce economii pentru majoritatea agenților economici cel puțin în valoare de 1% pentru suma transmisă. Reieșind din diferența dintre comisioanele pentru eliberarea numerarului la bănci pentru alte operațiuni decât la achitarea salariului (de la 1,5% din sumă) și comisionul aplicat la plățile salariale pe cardurile persoanelor fizice (de la 0,4% până la 3,50 lei pentru dispoziția de plată).
		Se propune cu completarea unei propoziții, în final, cu următorul conținut: "Prevederile pct. 8 și 9 nu se aplică față de organizațiile de creditare nebancară."	Organizațiile de creditare non-bancară, ca parte a sistemului financiar al țării, au ca scop alocarea resurselor financiare în societate, în special, în zonele unde populația nu are acces liber la finanțarea oferită de actori importanți, precum sunt băncile. Respectiv, menținerea acestei restricții ar putea duce la aplicarea unor bariere sintetice în accesul la finanțare a populației, în special, în zonele rurale.